

Hayalet Gemi

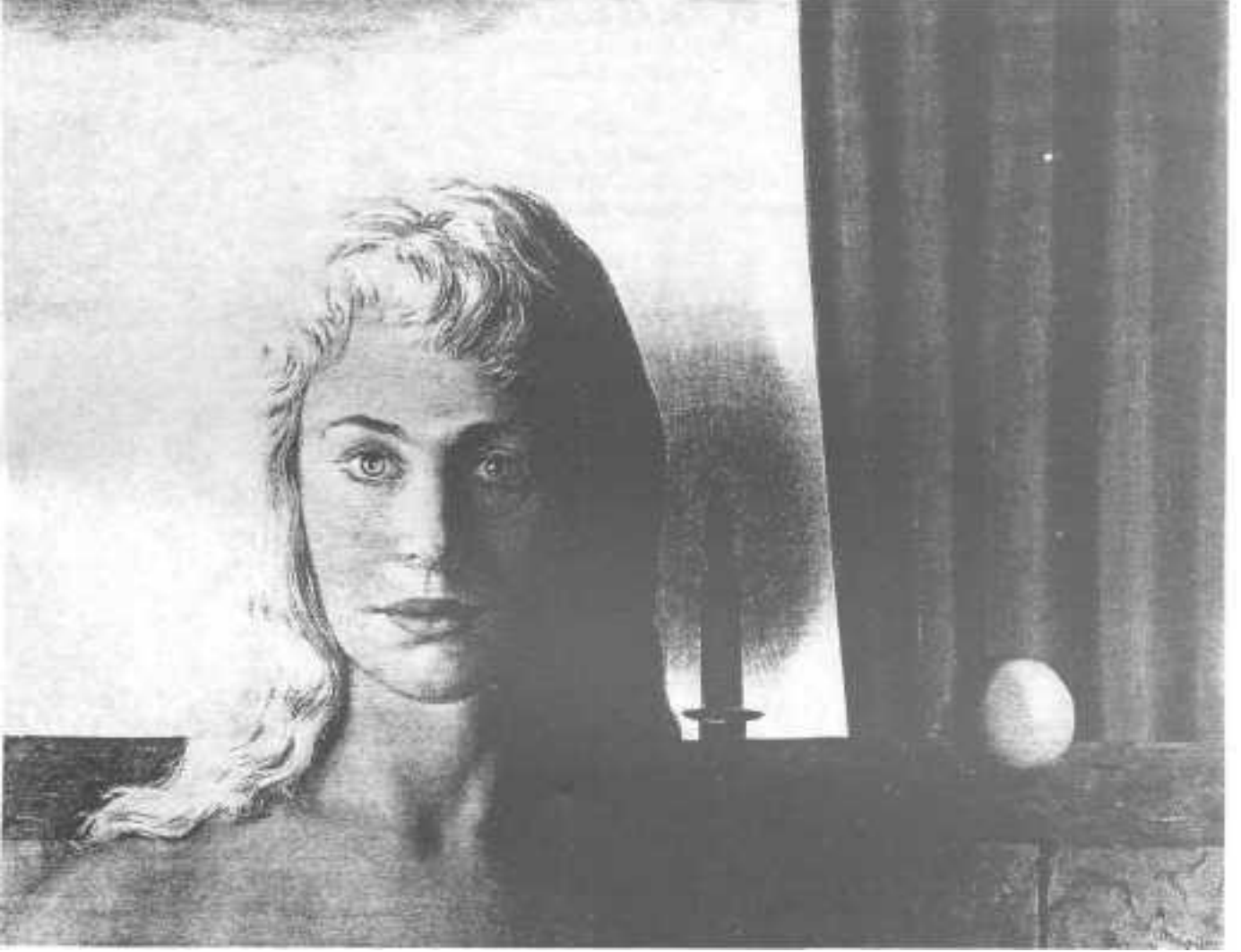
20.000 TL. Sayı: 15 Aralık 1993

*Başka bir dünya olduğuna yemin edebileceğiniz o
açık denizlerin gecesinden çıkıp gelen hayalet
geminin sisli şehir caddelerinde,
köy mezarlıklarının tarlalarla kesiştiği boşluklarda,
çocuk parklarında ve kurgusu boşalmış
luna-parklarda, sandalyeleri ters çevrilmiş
meyhanelerde, okuyucuları çoktan yokolmuş
kütüphanelerin ıssız koridorlarında gezindiğini
mutlaka birileri fısıldamıştır kulağınıza. Hatta
geceleyin birdenbire havlayan köpeklerin neden
ürktüklerini o zaman hissetmişsinizdir.
Ya da tüm bunlar uyku ile uyanıklık arasında
yaşanan türden bir hayal...*

seyir defteri

*O büyük yalanı hepimiz yaşamıyor muyuz?
Zaman herşeyin ilacıdır diyorlar.*

*Oysa zaman, karanlık üreten bir mum gibi
herşeyi, her ân'ı, her hatırayı yokluğun rengine boyamıyor mu?
Herşeyi unutuşun o kaypak tülüyle sarmıyor mu?*

*Ve ayakta durmaya çalıştığımız bu kaygan şark zemininde,
unutmak, nefes almak kadar doğal bir ihanet etme tarzı değil mi?*

çindekiiler

gizli hazine
ONLARI HATIRLADIM
pınar türen

10
deligömleği
HATIRLAYARAK UNUTMAK
orhan selim

12
uçan hollandalı
TETRİS, KOMPLO TEORİLERİ VE UNUTUŞ
murat gülsoy

15
şeytanminaresi
BUNAK
ergun kocabıyık

16
cehennemin kapılan
ÖYLESİNE SIRADAN BİR UNUTUŞ
murat erkman

19
şışedeki mesaj
SUYUN BELLEĞİ
bayram ketenci

20
denizkızlarının şarkısı
AŞKIN SON NEFESİYDİLER
balide velioğlu

22
uzak ufuklar
TEK KİŞİLİK (ÇARESİZ) OYUNLAR
yasemin sarıkaya

24
sabahyıldızı
KİMSEYE MEKTUPLAR
esra zeynep

26
yanlış pusula
SOKAKLAR KANAYACAK GELİŐİMLE
murat gülsoy

28
kara göründü!
HAFIZA: DEĞİŞEN BEYİN
robert ornstein ve richard thompson

32
kayıp harita
KASIM YAĞMURU
mebmet açar

35
ay tutulması
BİR ÇİFT GZ İÇİN...
-nemli Not: Rengi Mühim Değil!-
zeynep aktre

38
ıkmaş sokak
POST-MODERNİZM ÜZERİNE AFORİZMALAR
oğuz haşlakoğlu

40
med-cezir
İŞTE BU PARILTIDIR HERŞEY
ata akın

42
perili köŐk
BU SEFER DE
Çiğdem alkılı

43
sisdŐleri
GELECEĞİN GÖREMEDİĞİNDE SAKLI
tarik sipahi

45
deja vu
BIBLIO-BIOGRAPHIE
melih başaran

ONLARI HATIRLADIM

pınar türen

Önce mezuniyetine dair anısını unuttu. Sonra eski doğumgünlerini, hediyelerini, annesinin suratını, derken doğduğu kasabayı ve çocukluğuna dair anılarını kaybetti. Önceleri bu ufak tefek anılarını satışa çıkarmak pek birşey ifade etmiyordu, daha doğrusu tüm bu ufak tefek anıların hayatındaki yerlerinin önemini farketmemişti. Aradan yıllar geçmişti ve bu zaman içinde kaç kere oturup mezuniyet gününü veya doğumgününü düşünmüştü ki? O halde onlardan vazgeçmek çok da zor olmamalıydı. Yine de ilk gün tedirgindi. Alıcı adam artık bu işin yaygınlaştığını ve para sıkıntısı çeken insanlar için iyi bir gelir kaynağı haline geldiğini anlatıp durmuştu. Bazı insanlar kendi anılarından sıkılmış olacaklar ki hafızalarına yerleştirilen başkalarının geçmişlerini kendilerinininkiymiş gibi hatırlamaktan zevk alıyorlardı. İşte böylece kahramanımız işsiz kaldığı günler boyunca hafızasını satarak geçinebildi ta ki bir gün gelip iş bulma kurumundan arayan kadın " İşiniz hazır efendim. Yalnız önce formalite gereği geçmişinizle ilgili birkaç soru sormam gerekiyor" diyene kadar. "Lütfen bitirdiğiniz okulu, doğum tarihini, yerini....."

Oysa artık onun geçmişi yoktu.

Alacakaranlık Kuşağı Öyküsü

"ONLAR" oradalar, sinsice hatta kalleşce su üstüne çıkacakları anı bekliyorlar ve o gün gelene kadar varlıklarını hissetirmeden bizi rahatsız ediyorlar.

O gün geldiğinde ise saklandıkları hücrelerden çıkıp olanca güçleriyle hayatlarımızı kovalamaya başlıyorlar tıpkı rüyalarımızda bizi kanter içinde bırakarak kovalayan görünmeyen yaratıklar gibi.

Değerlerini tam olarak anlayamasak bile, kimse anılarım kaybetmek istemez-onları elde etmek hiç de kolay değil. Oysa insan beyni ne kadar nankördür: UNUTUR. Sanki böylece yeni gelen bilgilere yer açar. Yani on yıl önce tanıdığım arkadaşımın ismini unutmazsam yeni arkadaşımın ismini öğrenemeyeceğim gibi ilk bakışta saçma gibi görünen bir düşünce. Saçma ama bir o kadar da geçerli. Neleri unutmuyoruz ki; isimleri, yüzleri, sözcükleri... ve daha nice yaşanmış şeyleri.

Nasıl işlediği hakkında halen derin şüphelere ve yüz karartıcı bir cahillığe sahip olduğumuz dahi organımız beyin, öğrenmek gibi son derece zor bir işlemi başarıyla tamamladıktan sonra, öğrendiklerini sebebi meçhul bir şekilde yine aynı ustalıklarla unutmaya başlıyor.

Unutmanın kelime manası hatırlamamak ya da bir bilginin akıldan kaybolması. Demek ki aslında yokolmuyor sadece kayboluyor veya öyle bir yerde saklanıyor ki bir türlü bulup çıkartamıyoruz. Aslında unutulmuş bilgi değil, bilginin nerede olduğu. Bilimsel olarak unutma mekanizmasını da, gündelik hayatımızda sık sık yaşadığımız şaşkıncı anımsama olaylarını da tam olarak açıklayabilmek biraz zor. "ben bu anı daha önceden yaşamıştım". Herkesin başına gelebilir, endişelenmeye gerek yok. Bazı teorilere göre tamamen beyin ve sinirlerin kimyasal aktivasyonu ile ilgili bir zamanlama hatası. Bazılarına göre ise insanın aslında hiçbir şeyi unutmadığının belirtisi.

Hafızaya girebilmeyi başarmış bir bilginin beynin sinir ağlarında belli formda istiflendiğini söyleyebiliriz. Unutmanın ilk şartı ise tekrar etmemek. Bir bilgi ne kadar çok işlenir, ne kadar derin işlemlere tabi tutulursa (bir telefon numarasını

ezberlemek gibi) ve tabii ne kadar çok kullanılırsa unutulması da o kadar zorlaşıyor. Bir başka deyişle beyindeki ilişkili sinir ağları bağlantıları güçleniyor. Kısa dönemli hafıza olarak nitelendirilen ve beyine bilgi girişinin ikinci aşamasını oluşturan hafıza kategorisi, kritik bir görev üstleniyor unutmak ve hatırlamak arasında. Düşünün ki en sıradan gününüzün en sıradan anında dahi beynimiz dış dünyadan gelen binlerce uyarının hücumuna uğramakta. Peki bunların kaçını hatırlayabiliyoruz? Bırakın hatırlamak, kaçının varlığından haberdar olabiliyoruz? Sadece duyumsamanın ötesinde algılama aşamasına geçerek kısa dönemli hafızaya girmeyi başarabilen bilgi, daha derin işlemlerden geçerek uzun dönemli hafızaya girmeye hak kazanabiliyor. Yapılan deneyler sonucunda kısa dönemli hafızanın kapasitesi $7(\pm 2)$ terim olarak ortaya çıkmakta. Yani duyumsamayla uzun dönemli hafıza arasında ortalama 7 terim aklımızda tutabiliyoruz. Mesela bir takım isimler söyleniyor ve sizden bunları aklınızda tutmanız isteniyor. Ard arda verilen isimler 7'yi aşmaya başlayınca yeni gelen her bir isim eskilerden birini sonsuza kadar aklınızdan uzaklaştırıyor. Kısa dönemli hafızaya girebilen bilginin uzun dönemli hafızaya ulaşmasının ilk koşulu tekrarlanması daha derin bir işlemden geçmesi, ikinci koşul ise kuşkusuz aradaki zaman. Unutmakla ilgili daha birçok teori ve deney anlatılabilir. Ancak şimdilik söylenebilecek tek şey hem öğreniyoruz hem de unutuyoruz. Tıpkı bir bilgisayar gibi her şey programlamaya dayanıyor. Neleri unutmamışız, neler uçup gitmiş beynimizin kıvrımlarından ya da hayatlarımızın köşelerinden. Şimdi dönüp baksam geriye, beynim patlayana kadar sıksam kendimi, tüm benliğimle istesem yine de hatırlayabilir miyim çoktan unutulmuş onca şeyi? Geriye kalan bir his yumağından başka nedir ki?

Bir başka unutmaya çeşidi ise -ki bu kuşkusuz en ilginçidir- hatırlamak istemediğimiz yani şiddetle unutmak istediklerimizi bilinçaltında baskı altına almak. "ONLAR" oradalar, sinsice hatta kalleşçe su üstüne çıkacakları anı bekliyorlar ve o gün gelene kadar varlıklarını hissettirmeden bizi rahatsız ediyorlar. O gün geldiğinde ise saklandıkları hücrelerden çıkıp olanca güçleriyle hayatlarımızı kovalamaya başlıyorlar tıpkı rüyalarımızda bizi kanter içinde bırakarak kovalayan görünmeyen yaratıklar gibi.

Zor değil mi? Bastırmak. Unutmak. Unuttuğunu sanmak. Bedelini tüm insanlık tarihi olarak fazlasıyla pahalı ödediğimiz kaçış yollarımız değil mi? Ne yani hep beraber unutmamak mı insanlığın acı dolu tarihini. Acı, kan, gözyaşıyla sıvanmış tarihlerimizi sanki hiç yaşanmamış gibi belleklerimizden silerek bakmıyor muyuz geleceğe? Safça inanarak bir amaç uğruna ölmüş binlerce insanın yattıkları yerleri, örümcek ağı bağlamış eski kitapların tozlu sayfalarında kalmış kahramanları, ardında milyonları koşturduktan sonra kaybolan

düşünceleri, idealleri, ütopyaları unutmadıysak eğer, neredeler şimdi? Herşey adı bir isyan olarak mı hatırlanacak veya daha da kötüsü iz bırakmadan unutulup gidecekler mi? Her gün birbirimizi kana boğarak ve seyirci kalarak tüm acı ve kederlere, yaşamlarımızı unutarak sindirmeye çalışsak da acaba çocuklarımız bizleri affedecekler mi? Peki biz, bizden öncekileri nasıl affettik?

Unuttuk değil mi? O zaman bu satırların ne anlamı var.....

.....VE onların sonunu hatırladım

Bir hiç gibi yokoldular

NE bir iz bıraktılar arkalarında

Ne de bir gözyaşı

Onları hatırladım

Onlar ki bana hep beni hatırlatırlar Geçmişini unuttuğu için kör olan ve yeniden görebilmek için yollara düşen adamın öyküsüyle, hafızasından anılarını satarak yaşamaya çalışan ama geçmişi kalmayınca yaşamasının da bir anlamı kalmayan adamın öyküsü bir parça hüzünden çok daha fazla şey hissettirmeliler bize.

hayalet gemi'nin

yeni

adres ve telefonu

Ayazmaderesi cad. Yener ap. 19/9

Gayrettepe 80260 İstanbul

Tel: (212) 288 9715 Fax: (212) 26684 26

HATIRLAYARAK UNUTMAK

orhan selim

Çılgın yarışmalar, birbirinden değişik showlar, her birinin patlaması bir öncekinin sesini bastıran skandallar yağmurunda onların yüzlerini hatırlamak kimin haddine.

Bir insanın yüzünü dahi unutmuşsak, o insana dair tüm anılar da solmuş, unutulmuş demektir. O yüzü tekrar gördüğümüzde herşey yeniden canlanabilir, kıyıda köşede kalmış anılar alelacele biraraya toplanıp geçmişin garip bir resmini oluşturabilir. Fakat, ortaya çıkan yeni bir resimdir. Ne eskiden hatırlandığı gibidir, ne de geçmişte / gerçekte olduğu gibidir. Anıları oluşturan parçalar yepyeni bir organizasyonla karşımıza çıkarlar. Tıpkı rüyalarda olduğu gibi. Devingen ve sürekli yeniden yaratılan kurgular... Tabii bu kurgular insanlar ve olaylar üzerine olduğundan, 'hatırladıklarımızı' o insanlara veya olaylara karşı aldığımız tavır belirler. Bir tavır belirleme sözkonusu olduğundan 'hatırlama'nın tamamen politik bir işleve sahip olduğunu iddia edebiliriz. Hem kişinin kendi özelinde yaşadığı politik süreç hem de genele yaptığı katkı bu 'hatırlama' sürecinden nasibim alır.

Çokça gülerek izlediğim Levent Kırca'nın programlarında zaman zaman aklıma takılan da bu. Uzun zamandır bir çok ünlü kişinin *kılıklarına girerek* yaptığı taklitlerle her kesimden seyircinin ilgisini çeken Kırca, bazan, bu yeteneğini *komedinin* dışında bir yerlere götürüyor. Aşık Veysel, Adnan Menderes, Atatürk, Uğur Mumcu, Abdi İpekçi gibi 'hatırlatılması gereken' ünlülerin tiplerine girip çokça *politik*

mesajlar veriyor. Komik hiç bir yönü olmayan bu *canlandırmalı* programa katkısı merak unsurunu sürekli gündemde tutması. Fakat, asıl işlevi, artık aramızda yaşamayan bu kişileri *canlandırarak* hatırlatmak. Yıllardır demokrasi denilen parlamenter komedinin uyduruk bir göstergesi olarak alkışlanan politikacı taklitleri ile kesinlikle karıştırılmaması gereken bir *show*, Kırca'nın yaptığı.

Önce Mehmet Ali Birand'ın taklidini keyifli bir gülümsemeyle izliyordum. Fakat sonra *taklit* 32. Gün'ün içinde konuk edilen *taklit* Adnan Menderes'i ciddi ciddi izlemeye başladığımı hatırlıyorum. Artık *taklit* Birand'ın *taklit* olmasının pek bir önemi kalmamıştı. Çünkü bir adım ötesinde, ondan daha çarpıcı bir mesajla yüklü Menderes'in *taklidi* vardı. "Madem yönetenleriniz böyle olacaktı, o halde beni niye astınız?" diye soran *taklit*, bir çok sıkıcı yuvarlak masa toplantısında sorulduğunda bu kadar yankı bulmayacak hesabı gayet de güzel soruyordu. Eminim, sevenleri tarafından gözyaşları içinde seyredilmiş olan bu bölüm, hatırı sayılır bir *hatırlatma* idi.

Aşık Veysel, Uğur Mumcu ve Abdi İpekçi için de geçerli bir düşünce bu. Her bir *canlandırma* seyirciye bir şeylerin hatırlatılması işlevini görüyor. Yüzlerini

unutmaya başladığımız bu insanların, sadece fotoğrafları, posterleri, anma günleri, *unutmayacağız* yeminleri yetmiyor demek ki.

Nasıl yetsin ki! ılgın yarışmalar, birbirinden değişik *showlar*, her birinin patlaması bir öncekinin sesini bastıran skandallar yağmurunda onların yüzlerini hatırlamak kimin haddine. Menderes'in o iç parçalayıcı mektupları bile iki ansiklopedi kampanyası arasında kaynayıp gitti. Diri diri yakılan Semah ekibinden kimin yüzünü hatırlayabiliriz ki bu aşamada? Belki Levent Kırc'a'dan rica etsek, her ay Sivas Katliamının kılığına girer ve onları hep hatırlamayı becerebiliriz ve böylece bu renk ve biçim yağmuru içinde elimizin içinden kayıp giden gerçeklikle bir bağımız hep sağlam kalır(!).

Menderes'in mektupları tefrika ediliyor da Deniz Gezmiş'in ailesine yazdığı mektuptan, Erdal Eren'in korku dolu ölüm öncesi gözlerinden bahseden yok diyebilirsiniz. Fakat, ben, bunların bilinçli bir şekilde unutturulmaya çalışıldığım iddia edecek kadar komplocu değilim. Hepsi *marketteki* sıralarını bekleyen hisse senetleri gibi. Biri yükselirken diğeri düşecek veya hep beraber rekabet içinde yükselecekler ve sonra tabii ki sönecekler. Satın alan olduktan sonra, bunları da pazarlayan hep bulunacak. *Video dip* duyarlığında görüntüler, ustaca hazırlanmış metinlerin eşliğinde gelip geçecekler gözümüzün önünden.

Ve, zamanında Vietnam'ı veya Irkçılığı eleştiren Amerikan filmlerine bakıp bakıp "Yav, adamlar kendilerini ne güzel eleştiriyorlar, medeniyet işte peh peh peh..." dediğimiz noktaya geleceğiz yakında. Peki ne değişmiş olacak?

Aslında pek çok şey. Çünkü artık hiç bir şeyi saplantılı bir şekilde hatırlamayacağız. Her şeye ama her şeye kendimizden menkul ve tersi mümkün olamayacak bir mesafeden bakacağız. Süratli bir tempo içinde gelip geçen görüntüleri izleyeceğiz ekrandan. Toplumun belleğini uzaktan kumanda aletinin ucunda değiştiriverdiğimiz görüntüler zannedeceğiz. Hiç bir tabu kalmadığı için, hiç bir yasak olmayacağı için komplo kuramları üretmeyeceğiz. Komplolarımız ve saplantılarımız iğdiş edilmiş olacağı için heyecan ve korkularımızı da yitirmiş olacağız.

Ve en kötüsü de her şey her an elimizin altında olacağı için, her şeyi her an anarşik bir şekilde hatırlayarak unutacağız!

Hayalet Gemi'nin
yakında uğrayacağı
limanlar:
tekerrür,
kaos, ihanet, şiddet,
kader,
masal/oyun...

Yeni Yazışma Adresi:

Ayazma cad. Yener ap. 19/9
80260 Gayrettepe - İstanbul
Tel: (212) 288 97 15
Faks: (212) 266 84 26

TETRİS, KOMPLO TEORİLERİ VE UNUTUŞ

murat gülsoy

Ha TETRİS, ha bir ağ yangını, senin hastalıklı hayalgcn için farketmiyor değil mi? zerinde oynayabileceğin metinler olarak görüyorsun her Şeyi...

Yorgun akşamlarda Şehrin eğlenceli caddelerinde gezinmeyi alışkanlık haline getirdiğimi, eskiden g bela grşebildiğim kimi dostlarımla hemen her akşam karşılaşmaya başladığımızı farkettiğimde anladım. Galiba günlerim gittikçe daha yorgun geçiyor ya da ben de diğer dostlarım gibi çabucak belli yerlerin müptelası haline geliyorum.

Bu caddeler, bu meydanlar yıllardır oynanmakta olan dev bir tiyatronun dekoru gibi sürekli değişim içinde. Bugün metro inşaatı yapılan yerde eskiden ne yaptığımızı çoktan unuttum. Zaten Őehirde hep öyle olmaz mı? Her Şey inanılmaz bir hızla değişir ve biz Şehrin insanları önce tahta perdelerle gizlenen inşaatları yok sayarız ve perde kalktıktan sonra da yeni'yi hızla kabullenir, artık onunla birlikte yaşarız. Eski'nin gidişi kimi zaman geçici ve hastalıklı bir hüzün de yaratmıyor değil. Bir tarihle özdeşleştirilen 'köprü' epeyce mesele oldu rneğin. Bütün o köprü patırtısını sessizce izledim bir köşeden. Herhalde hemen hemen hiç gitmediğim kpraltı kahvelerinin yokoluğu yaşam alanı oralar olan insanlar kadar beni etkilemiyor diye düşünmüştüm. Fakat daha sonra hiç hesapta yokken çok sevdiğim ve benim yaşam alanım diyebileceğim bir sahil kahvesi yokolma tehlikesi ile karşılaştığında açıkçası yine iim Őöyle cız etmedi. Artık

duygusuz bir insan olduğumu düşünmeye başlamıştım ki, toplumun önünde olup biten bütün olaylar gibi bu olay da hızla unutuldu. Aynen diğeri gibi. Ve benim Şu anda hatırlayamadığım diğer nice yokolan ya da yerini yeni'ye bırakan mekanlar ya da insanlar gibi hepsi unutulup gitti. Yanlış anlaşılmasın, "yeni olan geliyor eski olan da gle gle gitsin, dolayısıyla yeninin her türüne hoş geldin diyen ben ne kadar da yenilikçi ve ilericiyim" demek istemiyorum. Fakat eski'nin unutululuşundan çok fazla duygusal olarak etkilenmediğimi söyleyip o akşamın hikayesine geçmek istiyorum.

Dediğim gibi, yorgun bir akşamdı ve artık sık sık görüşmeye başladığımız dostlarımdan biriyle ışıklı caddeden aşağı doğru havadan sudan konuşarak ilerliyorduk. Çalıştığı Őirketteki bilgisayar oyunlarının ne korkunç bir salgın haline geldiğinden dem vuruyordu. Yalnızca bilgisayarlarda değil artık kşebaşlarında satılmaya başlanmış olan o küçücük TETRİS aletlerinden bahsediyorduk. Benim bu olay karşısındaki tavrım son derece netti:

Her Şey Sovyetler Birliği'nin bilgisayar teknolojisinde geri kaldığını farketmesiyle başladı. Bilimler Akademisi her hafta toplanıyor varolan projeler gözden geçiriliyor ve boşa konuluyor dolmuyor doluya konulunca

da boş yer kalıyordu. Ve partideki hesaplar zaten çoktandır çarşıya uymuyordu. İçlerinden bir tanesi dahiyane bir fikir öne sürdü. Madem onlarla bu konuda yarışmıyoruz en azından hızlarımızı keselim. Bütün akademik bakışlar soru işaretlerine dönüşmüştü. Adam açıkladı. Çok basit ve çok korkunç bir oyun sayesinde. Bu oyunu bilgisayarında bir kez oynayan kişi uzun bir süre oyunun etkisine girecek ve asla başka bir konuya konsantre olamayacak. Adam hazırlıklı gelmişti. Bir fizyolog, bir görsel algı uzmanı psikolog ve iki bilgisayar mühendisinden oluşan T Projesi ekibi şimdiden hedefe yaklaşmışlardı. İnsanın en hızlı algılayabildiği temel geometrik yapıların listeleri ve motor fonksiyonların hız-zaman grafikleri çıkarılmış, son derece ilkel bir oyun icad edilmişti. İşin güzel tarafı algılama sürecine temelden müdahale eden bu oyun son derece basit olduğu için bilgisayar programı da son derece basit ve küçüktü. Akademi üyeleri çok ucuza maledilmiş bu T Projesini çaresizlikle kabul ettiler. Fakat herkesi şaşırtan mutlu sonuç kısa zamanda elde edildi. Tüm kapitalist ülkelerin her tür şirketinde bu oyun salgın halinde yayılıyordu. Personel verim grafiği hızla düşüyordu.

Vesaire diye uzattıkça uzattığım bu küçük komplo teorisi arkadaşımın çok ilgisini çekmişe benzemiyordu. Hatta zaman zaman aralara girip konuyu değiştirmeye çalıştıysa da hiç oralı olmadım ve konuyu varabileceği en uç noktasına kadar uzattım. TETRİS üzerine verdiğim bu uzun konferans henüz bitmişti ki yol arkadaşım beni tam onikiden vuracağı sorusunu sordu. "Neden böyle yapıyorsun? Her şey bu kadar kötü giderken sen oturmuş

uyduruk komplolarla uğraşıyorsun?"eledi ve sustu. Oysa daha geçen gün beraberce en az bunun kadar saçma ve iler tutar yanı olmayan en az beş konu üzerine heyecanla tartışmıştık.

Bezgin bezgin sustum. Evet, ne oluyordu bana böyle. Geçmişte, dün hatta bugün olup biten hiç bir şey kalmıyor muydu üzerimde? Yaşanan tarihi sırtımda taşımaya korkuyor muydum? Zamanın en büyük zaafına mı sığınmıştım? Yoksa hatırlamadığım veya unutmaya çalıştığım o bir çok önemli ve kutsal şey bana ait değil miydi zaten? Ustaca yazılmış bir ağ romanında, bir ırnak romanda cephe gerisinde eğlenen ve hafifmeşrep işlerle iştigal eden kesimin bir taraflarına yamanmış uyduruk bir karakter miydim, evet belki de biz topyekün buyduk zaten. Tarih oralarda bir yerde, birileri -galiba kahramanlar- tarafından yapılıyor ve biz buradan seyretmeye bile tenezzül etmediğimiz bu filmin içinde kendimize aykırı filmler çekmeye çalışıyorduk. Her şeyi unutmamız doğaldı çünkü zaten başka türlü yaşamazdık.

Aklıma gelenleri hızla sıralıyor, onun itiraz etmesine izin vermeksizin konuşup duruyordum. Çünkü ona konuşma sırası geldiğinde ne söyleyeceğini çok iyi biliyordum: "Ha TETRİS, ha bir ağ yangım, senin hastalıklı hayalgücün için farketmiyor değil mi? Üzerinde oynayabileceğin metinler olarak görüyorsun her şeyi..." Evet mutlaka böyle derdi ve ben de "Masum değiliz hiç birimiz" diye her zamanki hafiflikte bir cevap yapıştırıır, konuyu dağıtırdım. O ela bunu bildiği için, birlikte, yavaşça sustuk ve kimselere sezdirmeksizin başka konulara kayıp gittik.

Fakat eve döndüğümde, en azından yalnızbaşınayken kendime dürüst

*Ustaca yazılmış bir ağ romanında,
bir ırmak romanda cephe gerisinde
eğlenen ve hafifmeşrep işlerle iştigal
eden kesimin bir taraflarına
yamanmış uyduruk bir karakter
miydim, evet belki de biz topyekün
buyduk zaten. Tarih oralarda bir
yerde, birileri -galiba kahramanlar-
tarafından yapılıyor ve biz buradan
seyretmeye bile tenezzül
etmediğimiz bu filmin içinde
kendimize aykırı filmler çekmeye
alışıyorduk.*

olabileceğimi dūřündüęüm için bu konu üzerine yazarak çalışmaya başladım. Bilinç akışımı serbest bırakarak unutmuş olduğum ya da hep aklımda olup da asla gündeme getirmeye zahmet etmediğim isimleri, olayları, mekanları kağıda güzel yazan kalemimle yazıp duruyordum ki aklıma senaryolar üzerine kimin söylediğini unuttuğum bir söz geldi. Daha doğrusu bir saptama: Belli sayıda senaryo kalıbı vardır ve bu kalıpların dışında senaryo yazılamaz. Bu kalıp sayısı da on onbeş civarındaydı. Newton'un herhangi bir yasası kadar net söylenmişti bu sözler. Yani bütün seyrettiğimiz filmler aslında hep aynı senaryo kalıbına sahiptiler. O halde neden seyrediyoruz? Tabii ki unuttuğumuz için. Unutmanın altım çizdim ve yeni bir sayfaya geçtim.

Toplumun ve insanlığın belleği de beklenilenin çok ötesinde bir zayıflıkla yaralıydı. Herkes abuk unutan bir toplum olduğumuzu söylemiyor mu? Evet. Olabilir. Diğer toplumlar? Evet üç aşağı beş yukarı herkes aynı durumda. Herkes bu on-onbir senaryo kalıbını seyretmiyor mu? Ee, o zaman ne farkediyor ki. Tüm insanlık her yerde belli ölçüde herşeyi unutuyor. Aynen

kendi kişisel tarihimizde unutup es geçtiğimiz olaylar gibi. Kendini korumak için. Kafanı eskiyle meşgul etmemek, yaklaşmakta olan yeniye beyninde yer açmak için. Evet çok mantıklı bir yapı. Unutuyor çünkü yenilerini öğreniyor.

Peki ama bu o kadar gerekli mi? Yani her şeyi böylesine hızla silip atmak. Belki gerekli değil ama olmakta olan bu. Hergün en az önceki günlerdeki kadar belki daha çok bilginin bombardımanına maruz kalan toplumun belleği gittikçe daha fazla yoruluyor. Ve yeni gelen bu bilgilerle başa çıkmaya çıkmaya çalışırken bir o kadar daha yeni bilginin gelişiyle iyice bitip teslim oluyor "yeni"ye.

Peki bombardımanın nedeni ne? Ne olacak tabii ki eskinin unutturulması. Unutturulmasıünkü...

Çünkü "yeni"nin aslında eskinin ta kendisi olduğunun farkedilmesini engellemek. Eęer ki kiři yaşadığı hayatın hep eskiden yaşadığı acıların, ayrılıkların, ihanetlerin, ölümlerin ve hayalkırıklıklarınının bir tekrarı olacağını bilirse nasıl yaşar? O halde unutmak, insanı ve toplumu ümitsizliğe dūřmekten koruyan bir kalkan. Sahte bir ümit dūnyası içinde yuvarlanıp gitmek.

Not almayı kesip televizyonu açıp geç vakitte oynayan adını sanını bilmediğim ve muhtemelen yarın hiç bir karesini hatırlamayacağım bir filme bakmaya başladım. "Bu notları ona anlatmalı mıyım? Yoksa o zaten biliyor mu?" gibi konuyla ilgili bir kaç soru daha gezindi zihnimin yosunlu duvarlarında ve daha sonra rüyasız bir uykuya yuvarlandım

BUNAK

ergun kocabıyık

Hayır, biz dikmedik; kendiliğinden çıktı. Biz de ellemedik. Zamanla büyüdü, gelen geçenin imrendiği kocaman bir ıhlamur ağacı oldu. Kaynatıp kaynatıp içtik çiçeklerini; konu komşuya ikram ettik.

Soluk tenli ve sakin bir kadındı konuşan. Üşüttüğü için sesi böyle kısık çıkıyordu. Semih Sancar'ın kızı olduğunu iddia ediyordu. Eski ve ahşap evde, koltuklardan birisine oturmuş örgü örüyor, arada bir de konuşuyordu kendi kendine. Ancak bu şekildeilmek ilmek ilerleyen zamanı unutuyordu. Tabii bir de kocasının yanındaki o beton çukuru.

Eve bir kedi almıştı; insanların kuyruğuna teneke bağlayan bir şeyler varmış bakışlarında. Üst kattaki odayı ke(n)disi gibi pek dışarı çıkmayan yaşlı bir adama kiralamıştı. Uzaktan akrabasıydı adam. Doktorlar bir kaç aylık ömrü kaldığını söylüyorlardı. Adamın, bir karaciğer büyümesi, bir kemik erimesi, akşamları duyulan hırıltılı bir öksürüğü, şarap ve televizyonla yarı canlı geçen bir yaşamı, üçbeş kuruş da emekli aylığı vardı. Adamın kimsesi yoktu. Aşağıdaki kadınla birbirlerini hiç görmezlerdi. Kadının tek yakını Ramazan'dı. Bazan tanıyamazdı Ramazan'ı. Hafta sonu mutlak uğrar, akşama kadar kalır, babaannesinin yazdan sakladığı içi geçmiş kavunları yerdı. O yerken babaanesi anlatırdı: Babasının uçamayan bir kuş oluşunu; evlenmemesi için o kadar ısrar etmesine karşın, kim olduğu nerden geldiği belirsiz o Ürdün'lü kadınla aniden evlenmesini; hardal tenli annesinin bir süre

sonra ortadan kayboluşunu.

Dedesi Cemal Efendi, Mısır Çarşısı'nda aktardı. Babaanneye göre, oğlu hastalığı bu evde kapmıştı. Envai çeşit baharatın kokusu öyle bir karıştı ki bir anda felç etti onu. Grizu patlaması gibi bir şey. Belleğini yitiriverdi. Hem geçmişini, hem geleceğini. Bir kuş olduğunu sanıp attı kendini Galata'dan. Cemal Efendi (duruma göre bazan Kemal veya Cemil Efendi) gariptir, akli dengesi bozuk bir adam tarafından vurulmuştu. Durup dururken. Öylesine başını çevirmişti, üzerine doğrultulmuş bir tabancayla burun buruna geldi. Adamın saçları dağınıktı. Üstü çıplak. Ayaklarının sadece birisinde çorap vardı. Basit bir kurşun kocasından ayırırverdi onu; sırf Cemal Efendi'den daha hızlı olduğu için...

Ramazan o hafta sonu gelmedi. Ramazan diye birisi yoktu. Eskiden bir kocası vardı ama adı Cemal değildi ve adam emekli askerdi. Yukarda oda olmadığı için orada yaşayan bir adam da yoktu. Hiç çocuğu olmamıştı, belki bu yüzden bebek patikleri örüyordu sürekli.

Yaşlı kadın Ramazan'ı bekledi bütün gün. Yavaş yavaş akşam oldu. Ihlamurun gölgesinin bir hayalet gibi içeriye süzülüşünü ve üzerine kapaklanışını gördü. Kıpırdayamadı. Örümcekleri almıştı önceki gün. Açık pencereden içeri serin bir esinti doldu. Söndü sokaktaki sık sık sigortası atan lamba. Ramazan'ı bekleyen kadın öldü.

ÖYLESİNE SIRADAN BİR UNUTUŞ

murat erkman

*Ani bir unutuş, bir kayboluş ve yepyeni bir dünya...
Daha önce hatırlayabilip hatırlayamadığını da bilememektedir.*

Herhangi biri. Örneğin Bay Z bir sabah uyandığında herşeyi unuttuğunu farkederek. Geçmiş ile ilgili hiç bir şey kalmamıştır aklında. Hiç bir şey hissetmemektedir; acı, sevgi, korku; kısacası duygu kalmamıştır içinde. Yaşananları hatırlayamamakla birlikte temel bilgilere kısmen sahiptir. Konuşmayı ve düşünmeyi kısmen hatırlayabilmektedir. Vücut fonksiyonları da yerindedir. Göğsünü sıkıştıran veya onu mutlu eden hiç bir şey yoktur.

Uyandığı yerdeki herşey yabancıdır. Ayna ve benzeri bir yansıtıcıda kendini görür. Önce yüzündeki çizgilerden, bakışlarındaki anlamdan, saçındaki beyazlardan kendini tanımaya çalışır. Kim olduğunu bilmemektedir. Daha önce neler yaşamış olabileceğini, dostlarını, düşmanlarını ve kendini hatırlamaya çalışır. Sonuç tam bir başarısızlıktır. Bu çabanın ardından çevresini incelemeye girişir. Eşyalar, belki resimler; yepyeni bir sürü imge veya nesne...

Uçsuz bucaksız bir çölde yapayalnız kalmış gibidir. Bu yalnızlığın korkusu sarar belki içini... Ne yöne gideceğini, nerden başlayacağım bilemez. Ani bir unutuş, bir kayboluş ve yepyeni bir dünya... Daha önce hatırlayabilip hatırlayamadığını da bilememektedir.

Tam bir boşluk, belki sadece bilememenin, yabancılığın getirdiği korku, çaresizlik ve panik. Bu hisleri öğrenir, ancak hissettiklerinin adlarını kafasındaki isimlerle eşleştiremez. Bay Z kısmen konuşan, yaşça büyük doğmuş bir bebek gibidir. Ağzından her çıkan kelimeyle yeniden öğrenmeye başlayacaktır.

Bay Z bir süre sonra kendi vücutsal özelliklerine benzeyen bir varlıkla karşılaşır. Bu büyük olasılıkla daha önceden tanıdığı biridir. Belki karısı, çocuğu veya herhangi bir yakını... İlk diyaloglar zorlu geçer. Karşısındaki kişi Bay Z'nin durumunu önceleri kabullenemez. Sonraları, şimdi artık kafasındaki insan tanımının karşılığı olan, diğer bir sürü varlıkla karşılaşır. Bir sürü soruya cevap vermeye ve yine bir sürüsünün cevabını öğrenmeye çalışır. Bu insanların neden onu eski haline getirmeye çalıştığını anlayamaz. Hâlâ bir sürü kavram ve tanım vardır yeniden öğrenilmesi gereken. Bu tanım ve kavramların isimlerini bilmektedir Bay Z, yeniden tanımlamak ve kavramak çok zordur. Yavaş yavaş isimlerle kavramlar kısmen eşleşir. Çevresindekiler ve toplum kavramasında yardımcı olmaktadır. Öğrenmeye ve kavramaya çalışan Bay Z'nin kafasındaki en önemli sorun lanetli "NEDEN?" sorusudur. Her kavram ve tanım belirli bir düzenek içersinde mantıklı görünmektedir. Ancak

Neden sorusu cevapsızdır.

Temelde bir anlam yoktur, bu yüzden neyin gerçekte ne olduğu , hatta gerçeğin ne demek olduğu bile belli değildir. Bay Z'nin hafızasını kaybederek düştüğü boşluk herkes için geçerlidir.

bütün bu düzeneğin neden varolduğunu anlayamamaktadır. İnancı, sevgiyi, korkuyu, nefreti ve benzerlerini kafasındaki isimlerle yavaş yavaş eşleştirmeye başlar.

Bay Z hafızasını yitirdiğini öğrenmiştir. Sadece isimlerini hatırladığı kavramları yeniden öğrenerek hatırlama sürecini canlandırmaya çalışmaktadır, ancak Bay Z'nin gözden kaçırdığı bir nokta vardır; söz konusu kavramların daha önceleri anlamlarını bildiğini, en önemlisi ise hafızasını kaybetmeden önce o lanetli "NEDEN?" sorusunu da cevaplayabildiğim sanmaktadır.

Artık zorlu sorgulama süreci başlamıştır. Herşeyi yeniden yapılandırma dönemi... Çevresindekilerle yeniden tanışır, artık daha az yabancıdır. Uzunca bir süre geçmiş olmasına rağmen yaşamın, insanların ve dünyanın neden varolduğunu, bütün bu düzeneğin ne amaçla varolduğunu bulamaz. Önceleri bir takım düzenekleri çözümlyerek bazı sonuçlar elde etmişse de, gitgide ümidini yitirir. (Bu aşamada Bay Z ümidi öğrenmiştir.) İletişim kurduğu kimseler söz konusu düzeneğin neden varolduğunu açıklayamamaktadır. Bu zorlu sürecin sonunda kimsenin neden yaşadığının farkında olmadığını kavrar. Herkes kafasınca bir sebep bulmakta ancak neden sorusunu cevaplayamamaktadır. Bay Z dünyayı bir doktor muayenehanesinin bekleme salonuna benzetir. Kimse hastalığını bilmez. Herkes sokak kapısından bu salona gelir, bir şekilde zaman geçirir ve muayenehanenin kapısından çıkar. Belki de bir belediye otobüsü veya bunlara benzeyen bir çok durumla benzerlik kurulabilir.

En temelde olan nedeni bilmeden, bir düzeneğe bağlanmak ya da inanmak... Bu dünyanın veya yaşamın amacı ne?

Bay Z varoluş sebebinin unutulduğunu ya da hiç bir zaman öğrenilemediğini keşfeder. Herkes bu sorunu ya unutmaktadır ya da bilerek esgeçmektedir. Neden sorusu cevapsızdır. Temelde bir anlam yoktur, bu yüzden neyin gerçekte ne olduğu , hatta gerçeğin ne demek olduğu bile belli değildir. Bay Z'nin hafızasını kaybederek düştüğü boşluk herkes için geçerlidir.

Bu aşamada Bay Z'nin önünde iki seçenek vardır, birincisi hiçbir şeyin temeldeki anlamını bilmeden yaşamının getirdiği boşluğa dayanamayarak ölümü seçmek, ki bunun da ne demek olduğu bilinmiyor. İkincisi ise yeniden anlamı öğrenilen unutuşa boyun eğip bu sorunları ve soruları unutmak, diğer tüm insanlar gibi güncel yaşamın içine dalıp kaybolmak ve ne olduğunu pek anlamadan, anlar gibi yaparak yaşamak. Kavramların, tanımların veya herşeyin temelden yoksun olduğu belki de önceden anlamını bildiğimiz bütün bu düzeneğin göreceli kurallarını kabullenmek ve o lanetli soruyu sormamak.

Siz Bay Z'nin yerinde olsaydınız hangi yolu seçerdiniz? Daha uygun bir şekilde sormak gerekirse: Siz hangi yolu seçtiniz?

SUYUN BELLEĞİ

bayram ketenci

1.
Bir elmayı ilk ne zaman ısırdım.
İlk kez ne zaman seni düşündüm.
İlk ne zaman maviye mavi dedim.

Bir zamanlar sakatlara baktıkça bacağımlı olmasaydı ne yapardım diye düşünürdüm. Sonra 'kör olmak mı iyi sağır olmak mı', 'sağır olmak mı iyi dilsiz olmak mı' diye geçirirdim aklımdan. Hiç bir sakatlığı seçemezdim kendime. Allaha inanırdım.
İlk kez kim inandırdı beni Allaha.

İlk kez ne zaman saate baktım.
İlk kez ne zaman saat sekiz dedim.
İlk kez ne zaman boyum bir elliye geçti.

2.
Yere düştüğüm zaman dizim kanamıştı.
Hatırladım ama dizim kanamadı.

İlk kez ne zaman aradım unutmanın ve hatırlamanın tanımlarını.
Bir tanım buldum hatırlamaya ilkokula gitmezken.
yere düştüğüm zaman dizim kanamıştı. Şimdi o günleri düşündükçe neden dizim kabuk bağlamıyor. Dizim acımıyor?
İşte hatırlamak bu dedim. Ya unutmak?
Unutmak tersidir der sözlükler hatırlamanın.
dizim acıyor.
Dizim kabuk bağlıyor.

İlk kez ne zaman bir elmayı ısırdım.
İlk kez ne zaman saate baktım.
İlk kez ne zaman seni düşündüm.
Ah neresinde kaldınız hatırlamak ve unutmak tanımlarının.

Ah. İyi ki suyun belleği yok.

AŞKIN SON NEFESİYDİLER

halide velioğlu

ışığı kendinden bir ayın parçasıydılar; gök yıldızlarından duyardık adlarını, kurulu maviliğin puslu, uzak pırıltıları, aşkın son nefesiydiler, günahları meyvesiz geçirdi öykülerinde, çoktular.

kimilerini ırmaklarda gördüler, mutlak denizin sadık kavuşmalarında, el ve avuçlarda gezdirdiler; elleri çoğaltan, düşü koyultan kımıltılar verirlerdi... suya her dönüş pırıltılarından alırdı, kırgınlıklarından öfke, düşlerinden aşklar yapar öyle çoğalırlardı, kendi kendilerine.

adı suretinde saklı kimilerini kavuşmaz kıyılara yazılı mektuplarda buldular, kayıp mektuplarda, gecikmiş mektuplarda, açılmış zamansız ama yanlış mektuplarda.

el değiştirmeyecek hatıraların, imzasız karalamaların ve günlük artıklarının arasında ve de...
çoktular mutlak denize sadık, aşkın son nefesiydiler.

TEK KİŞİLİK (ÇARESİZ) OYUNLAR

yasemin sarıkaya

Dizi dizi hoş ve dolu şişeler arasında ses etmeden duran sarhoşa sordu:

- Neden içiyorsun?

- Unutmak için.

- Neyi unutmak için?

Sarhoş başım öne eğdi:

- Utancımı unutmak için.

- Neden utanıyorsun?

- içmekten utanıyorum.

Saint-Exupery, Küçük Prens

Yine aynı sonbaharlardan birindeyiz. Yüzyılımızın tanrılarında televizyonun binbir kanaldan pompaladığı dehşet verici öyküler, savaşlar, ölümler, ikiye bölünmüşlükler, çürümüş değerler, yıkılmış ütopyalar ve idealler, akşamdan kalan fıstık ve meyve kabukları ile birlikte apartman çöplüğüne boşaltılıyor. Kağıtları plastikten ayırarak doğaya yeniden kazandırmanın dayanılmaz mutluluğu ile herşey unutulup yeni güne huzurla başlanıyor.

İnsanlığın bizzat kendi yarattığı şiddetin algılarımızdan sızarak zehirlediği varlığımızın sürekliliğini -normatif tanımlar içindeki varoluşunu- koruyabilmek için herşeyi unutmak ve sonsuza kadar hatırlamamak tek çözüm gibi görülüyor. Bu yağmalamadan ciddi yaralar almış 'sabah temizliğinin' başarısız insanlarına atfedilmiş sığınaklar -ya da kaçışlar- olan delilik ve kendini öldürmenin, sistemin potansiyel tehlikeleri olduğu için düşmüşlüğünden dem vuruluyor. Arada kalmışların bu kavramlara öykünmesi de düzene muntazam entegrasyonun rahatsız ettiği ruhlarının günah çıkarma kaygısından belki.

Kötülüklerin şiddetine eşit hızla unutuyoruz herşeyi. Yeni günlere başlıyor, yeniden yağmalanıyor, yine unutuyor ve kimilerine göre 'duyarsızlaşarak' (bu sözcüğün anlam kaybına uğramasına rağmen halen yaşamaya bile şaşırtıcı) bana göre *yozlaşarak* her geçen gün anlamını yitiren bir yaşam sürüyoruz. Kardeşlik ve eşitlik adına ortaya atılan dinler uğruna savaşan, her türlü insani değer adına başlanmış işlerin iki adım ötesinde varılacak hedefin anlamından kilometrelerce uzakta, çıkış noktalarını unutmuş kayıp ruhlarız.

İnsanlık adına alabildiğine umutsuzken kendi içimde tek kişilik çaresiz oyunlar oynuyorum. Şimdi bu şehrin sokakları, afişleri, üşüyen insanları ve kasımpatıları, geçmiş yılların aynı mevsiminin hiç azalmamış acılarını geri getiriyor. Anlıyorum ki unutmak; her kıvrımı deforme olmuş beynimin işlemeyen bir fonksiyonu artık. Bu rüzgarlar, üşüyen insanlar ve kasımpatılar hafızamın en kuytu köşelerinde gizlice (haince, sinsice) saklanan unutulmuş (unutulmaya mahkum edilmiş, unutulduğu varsayılmış) ne varsa salıveriyor dışarı. Böylece, kaçınılmaz bir iç hesaplaşmanın en zalim yargıci ben, en zavallı sanığı bana, en ağır hükümleri giydirim yeniden.

Her mevsim dönümünde yaşanmış ve yaşanmakta olan acıların hüzne dönüşen burukluğuyla uyanıyorum sabahları. Varolanları unutmak umuduyla yeni acılara doğru umarsızca yol alıyorum tek kişilik dünyamda.

*İnsanlık adına alabildiğine umutsuzken
kendi içimde tek kişilik çaresiz oyunlar oynuyorum.*

KİMSEYE MEKTUPLAR

esra zeynep

-Biri değilse biri mutlaka 'size özel'dir-

Ölüm kokusu/Kasım/1992

Önce gazetenin neresini okursun?

Ben sayfa kenarlarındaki kısacık, gözden ırak haberleri. Şiirimi arayan bulanık birer mısradır sanki başlıkları.

dört inşaat işçisi kır gezisinde kayboldu

İlk inşaat işçisiyle 6 yaşlarında karşılaştım. Onu Aylı sanmıştım. O günlerde, varsa yoksa Ay ve odama vuran sokak lambasının etrafındaki yarasalar. Islıkları. Yok Yok Amcaya gidiyordum, hani bahsetmişim herşeyi satan adam. Yürümeyi bilmeyen, hep koşan bir çocuktum. Bakkalın önünde çarpıştık, büyülendim. Uzun boylu, bıyıklarından kunduralarına kadar ay tozuna bulanmış bir adam. Artık aya bakarak onunla konuşuyordum. Beni duyuyordu. Bahçesinde oynadığım köşkün yerine bir inşaat yükselene kadar.

tamirci çırakları denize uçtu

Yağlı mavi tulumlarıyla, ustalarının yokluğundan istifade. Camsız, kapısız, astar boyalı Anadoldan bir at ve üç çırak. Rüzgar mıdır son hatırladıkları şey? Kahkaha atarken mi, türkü söylerken mi?

mezarlıkta bir bebek

'Konya Musalla Mezarlığı'na terkedilmiş 4 günlük bir (...) Yağmur yağarken, mezarlıktaki bir ağacın (...) ağlama seslerine gelen vatandaşlar (...) bebeğe Yağmur Müjde ismini....'

*İçimize terkediliyor bebekler
duymasak katılırlar
duysak adlan hazır**

dansözün ölüsünü komşusu buldu

'Cesedi bulan Rum asıllı (...) "Vallahi kimseyle görüşmezdi, konuşmazdı (...) kendi halinde bir kadıncağızdı (...) esasen bunun bir..." Apartmana yayılan ağır koku nedeniyle şüphelenen!'

*'içinde bir ürperme eski yanlışlarından
aynı filmin ısrarla aynı yerden başladığı
kimliğini öğreniyor her defa başkasından'****

Attila İlhan'ın, 'O Vahim Orospu'su nerede nasıl ölmüştür. Cesedini kim bulmuştur. O şiir mi?

Ölüm ilanlarını da okur musun?

Kalantor ilanlardan bahsetmiyorum. Mezarları gibi koca kocaman, sayfa sayfa. Süs havuzlu, bekçili, demirlerinden sarmaşık gülleri. Selviler gülüyordur içlerinden.

Soruyorsun: 'Gerçek nedir aslında?'

Soruyorum: İlansız ölümler değilse ne?

* Sizi Nerenizden Vurdular /Yaşanmıştır/Esra Zeynep

** O Vahim Orospu (Elde Var Hüzün/Atilla İlhan)

SOKAKLAR KANAYACAK GELİŐİMLE

murat gülsoy

Onun için unutuş, nefes almak kadar doğal bir ihanet etme biçimiydi. Onun için unutuş her gün her dakika aynı filme yeniden baŐlamaktı, kimbilir kimlerle, nerede...

Güzel yazan zarif dolmakalemini bir tarafa attı. Bu satırlar ağulu bir mürekkeple yazılmalı diye dŐnyordu. Yazdıķa insanın eline yüzüne bulaşan satırlar. Yazdıķa kirleten, yazdıķa yıpratana ve kötü kaderin kaba çizgilerini çizen satırlar.

O kötü an geldiğinde, kelimeler, kendilerine has bir bilgilikle, durup dururken dklverirler yüzünden, gözlerinden. Ne zaman dururlar? Bir kasım yağmurunda kaybolmak için uykuya yatan, yalnız ve yorgun bedenler tükendiğinde galiba... ya da yazdıķlarına, yazılanlara, yazıya ihanete yeltendiğinde!

Yazının ne kadar tehlikeli bir silah olduğunu hâlâ anlamazlıktan geliyor ve kaleme ve kelimeye ve onu yazana eline dünyanın en tuhaf, en kurtarıcı, en biricik nesnesi olarak bakıyordu. Oysa ne büyük hata! Yazılanlar bir daha silinemez ki. Kader bir defa bile deđiŐtirilemez ki. İhanet asla unutulmaz ki.

Uzun ve sıkıcı bir filmin neresinde olduğunu anlamıŐıymıydı gerçekten?

Hep unutuyor, hep unutuyor, hep unutuyordu. Onun için unutuş, nefes almak kadar doğal bir ihanet etme biçimiydi. Onun için unutuş her gün her dakika aynı filme yeniden baŐlamaktı, kimbilir kimlerle, nerede...

Sevdiği Şiir kitaplarından sızan ışığın akıldıŐı aydınlığında uyumak isterdi geçen bir adam olarak sarıŐınlıđı. Saçlarından tutana olsun istemezdi. Ne bir nefes o korkunç 'evii'nde, ne bir ses... Sadece bazı çok büyük acıların kaynağı ilahiler... Yüzlerinde göz izi olmayan, avuçlarında birer damla kara acı taşıyan çocuklardan oluşan bir koronun ilahileri. İŞte o zaman, ancak o zaman bu kirlenmiŐ melek kanatlarının temizlendiğini hissederdi kederle, kaygıyla...

Yıpranma ve yorgunluk. İki uzun kelimeyle ifade edebileceği kendi uzun kiŐisel tarihinin gizli arŐivlerini asla kaleme almamalıydı. Hele onu hiç. Böyle iki kelime arasına sıkıŐtıđında isyan ederdi yaklaşmakta olan felaketlerle dolu kaderine. Bütün gücüyle. Bütün sesiyle.

Fakat bazı geceler, sarı sokak lambalarıyla aydınlatılmış ağaçlı yoldan eve dönerken yolunu kesen köpeklerden korkar ve bir istiridyeyi andıran ruhunun kaypak kayganlığından tiksindirir. "Hiç bir şeyi unutmamalıyım, hiç bir sözü, hiç bir görüntüyü, hiç bir duyguyu, hiç bir anı" diye yemin ederdi içinden. Oysa o gece, tabii ki yaklaşmakta olan felaketi sezmiş ve karanlık gecenin içinde yapayalnızlığını hırsıyla çılgınlığa bozdurmuştu: köşebaşlarında durup uzak bir sevgiliyi öpmüştü hayali dudaklarından. İnilak etmişlerse de kimse görmemişti o saatte, orada...

Ve eve, o ıssız kalbine adım atarken karanlıkta tek bir cümle geziniyordu kafasının içinde: Sokaklar kanayacak! Ne uğursuz, ne korkunç ve ne dehşet vericiydi bu sözün muştuladığı gelecek! Bu söz, beyninin yumuşak koridorlarında bir denizanası gibi dolanıyor, tüm anılarının kapısını tek tek açıyor, hastalıklı ve kapatılmış tüm yüzleriyle tek tek karşılaşılıyor ve yaklaşmakta olan felaketi muştuluyordu.

Tanrı'nın asla affetmediğini öğreneli o kadar çok olmuştu ki suretim bozduk bozduk kurtlar sofrasına sürmeyi artık süfli bir alışkanlık haline getirmişti. Hiç bir koku, hiç bir temas, hiç bir tad midesini bulandırmıyordu artık. Artık mezarlıklarda gizlice ağlama yaşı da geçmişti. Artık kırık dökük bir kalyonda sisli şehrin caddelerinde dolaşan. Ve kaptanından kaçan... Hiç bir yere asla ait olmayan...

Bazı kelimelerin üzeri çizilir ya öyle karalanıp gitmişti bir çok telefon defterinden. Arayanlar aramayanlardan çoktular fakat arayacak olanın tutkulu ve gizli beklentisi teşhir ediliyordu vitrininde. Vitrininde fosforlu, kötü kelimeler, uyduruk gülümsemeler, rezil söz oyunları vardı. Gerçekten kendini nasıl ortaya koyabilirdi ki? Her şey için çok geç değil miydi? Yaşananlar zaten binbir kere, binbir çeşit okunabilecek metinler değil miydi!

O yüzden ağulu bir mürekkeple yazdı o pürüzsüz, o şeffaf, o mükemmel acının yok edici satırlarını:

Pencere camların için için ağladığında döneceğim.

Hazırlıksız yakalanacaksın sarışın karanlığıma.

*Ay yarılacak düşlerinde gördüğün gibi, tüm köpekler bir ağızdan uluyacaklar,
kocakarılar sarhoş edici tütsüler yakacaklar ben gelirken.*

Tüm kapılarını

ellerin titreyerek, avuçların terleyerek açacaksın benim lanetli ruhuma.

Perçemlerin batacak ellerime...

yüzünü çizeceğim büyülü harflerin içine... gözlerimin içine.

Ve işte o zaman kirpiklerin yanıp kavrulacak gerçekten.

Ve işte o zaman sokaklar kanayacak felaketimizden.

kara göründü!

HAFIZA: DEĞİŞEN BEYİN*

robert omstein ve richard thompson

yapılan araştırmalar sonucunda anıların protein molekülleri olarak saklanmadığı ve beyinden beyne hafıza aktarımının eldeki bilgilere göre mümkün olmadığı ortaya çıktı

İnsan zihninin bilgiyi saklama ve hatırlama yeteneği biyolojik evrende kaydedeğer en önemli olgudur. Bizi insan yapan herşey dil, düşünce, bilgi, kültür, bu olağanüstü becerinin bir sonucudur.

Anılar, yaşantılar göreceli olarak kalıcı bir şekilde dönüşürler ve fiziksel izler halinde beyin nöronları arasında depolanırlar. Eğer şifresini bilseydik beyindeki bu izlerden tüm yaşam tecrübelerini ve bilgisini okuyabilirdik. Sinirbilimin karşısındaki belki de en önemli bilinmezlerden biri beyin yaşantıları nasıl sakladığıdır.

Beynin bellek sistemi hakkındaki bilgilerimiz yıllar önce ciddi epilepsi nöbetlerinden dolayı beyin ameliyatı geçiren H.M. adındaki bir hastadan elde edilen bilgilerle oldukça mesafe katetmiştir. Ameliyat epilepsisini tedavide başarılı olmuştur ama o kadar ciddi yan etkilere yol açmıştır ki bu çeşit bir beyin ameliyatı bir daha hiç uygulanmamıştır.

Diyelim ki siz insan beyninin işleyişim ve insan davranışını inceleyen bir bilim dalında uzmanız -psikolog veya psikiyatrisi- ve H.M. acili hasta hakkında

* Amazing Brain adlı kitaptan Çiğdem Çalkılıç kısaltarak Türkçeleştirdi.

danışılmak üzere çağrılısınız. Beyin ameliyatı olduğunu biliyorsunuz. Zihninin ve zihinsel yeteneklerinin herhangi bir şekilde zarar görüp görmediğini anlamak istiyorsunuz. Ayrıca bu ameliyatı bir kaç sene önce geçirdiği ve epileptik durumunun da tedavi edildiği bilginiz dahilinde. Gelin beraberce bu görüşmeyi kafamızda canlandıralım. Klinikteki odasına götürdüler ve sizi H.M. acili hastayla tanıştırdılar. Onunla görüşmeniz büyük bir olasılıkla aşağıdaki şekilde gelişirdi;

Siz- Günaydın H.M. Bey, sizinle tanıştığıma sevindim. Ben Dr. X.

H.M- Günaydın Dr. X.

Siz- Bugün nasılsınız?

H.M- İyiyim, teşekkür ederim.

Onu rahatlatmak üzere bir kaç dakika sohbet ettikten sonra;

Siz- Size birkaç soru sormak istiyorum, müsaade eder misiniz?

H.M. Buyrun sorun. Bu benim için bir keyif. Sanki söyleşmek benim mesleğim... (Gerçekten ele H.M. yıllarca araştırmalara para karşılığında katılmıştır).

Siz- 2.Dünya savaşında Amerika'nın başkanı kimdi?

H.M-Franklin Roosevelt ve sonra da Harry Truman.

Siz- Başkan Truman'ın tren yolu grevi çıkmak üzereyken ne yaptığımı hatırlıyor

-karagöründü!-

H.M'nin geçirdiği ameliyat sırasında beyninin hippocampus (Latince'de deniz atı demek- beynin bu bölgesinin şekli deniz atına benzediği için bu isim verilmiş) bölgesi alınmış. Beynin her iki yarım küresinde de hippocampus bulunmaktadır. Bunlardan herhangi birinin alınması hafıza sisteminde çok önemli bozukluklara yol açmaz. Fakat H.M vakasında her iki yarım küredeki hippocampus ta alınmıştır.

kara görüdü!

musunuz?

H.M-Galiba tren yolu sistemini kamusallaştırdı ya da bu uygulama şeklini getirmekle tehdit ederek insanların gözünü korkuttu.

Soru ve cevaplar bu minvalde gider. Siz ayrıca H.M'ye çözmesi için bazı basit problemleri verirsiniz. Kısa bir zeka testi de uygularsınız. Sonuçlar tamamıyla normaldir. Gerçekten de H.M ortalamanın üzerinde bir zekaya sahiptir ve zihinsel yeteneklerini tam olarak kullanabilmektedir. Hatta siz yanlış hastayla görüştüğünüz izlenimine kapılırsınız.

Görüşmenize devam ederken biri kapıyı çalar ve koridorun sonundaki bir ofiste acil bir telefon görüşmesi için sizi çağırır. Telefondaki kişi, hastalarınızdan biri hakkında birkaç soru sormak isteyen bir meslektaşımızdır. On dakika kadar konuşursunuz sonra H.M'nin odasına geri dönersiniz.

Siz- Özür dilerim H.M. Bey, görüşme uzun sürdü ve geciktim.

H.M- Afedersiniz sizi tanıyor muyum?
Sizle daha önce tanıştığımı
hatırlamıyorum.

Aniden, H.M'nin inanılmaz boyuttaki kaybı sizi şaşkınlığa uğratır. H.M. kendi yaşantılarını hatırlamamaktadır. Siz ona sorularınızı sormaya devam edersiniz ve sonunda farkına varırsınız ki sizinle konuştuğuna dair hiçbir anısı yoktur, çözmesi için verdiğiniz problemlerle ve sorduğunuz sorularla ilgili de en ufak bir anısı yoktur. Süreci yeniden yaşamak konusunda isteklidir ve yaşar. Yine bir önceki sefer kadar başarılı olur.

H.M. beyin ameliyatı sonrasında, yeni şeyleri öğrenme yeteneğini ve özellikle

kendi yaşantılarını hatırlama yeteneğini tamamıyla yitirmiştir. Bu kayıp, ameliyat zamanında, hatta birkaç ay öncesinde ortaya çıkmıştır. Ameliyattan evvelki yaşantıları ve anıları tamamıyla normal ve kullanılabilir durumdadır. H.M'nin bu önemli ve trajik hafıza bozukluğu ameliyattan birkaç hafta sonra nöropsikolog Brenda Miller tarafından tespit edilmiştir.

Şaşırtıcı olan ise H.M'nin ameliyat sonrası, hafızasında haraplanmayan bazı alanların da olmasıdır. Kısa süreli hafızası normaldir. Yeni bir telefon numarasını kısa bir süre için sizin kadar iyi hatırlayabilir. Sizden bu numarayı ezberlemeniz istense, numarayı üstüste tekrarlayarak veya onu hatırlatacak özel bir yol geliştirerek -tekerleme- bunu yaparsınız ama H.M yapamaz. H.M birşeyleri hatırlamak için çağrışım oyunları geliştirmede beceriklidir fakat bu oyunu kendi kendine hep tekrarlaması gerekmektedir. Tekrarlamayı bir an bırakırsa, numarayı ve onu çağrıştıran oyun dahil olmak üzere herşeyi unuttur. Asla bunlar H.M'nin kalıcı uzun süreli hafızasında saklanmaz.

H.M'nin motor (hareket) becerileriyle ilgili hafızası da normaldir. Tenis oynamak gibi en karmaşık becerilerde dahi başka insanlar kadar yetkindir. Fakat H.M'nin tenis hocası olduğunuzu bir düşünün! Her dersin başında kendinizi tanıtmamız gerekirdi. Diyelim ki H.M'ye tenisteki yan vuruş hareketini öğrettiniz. Bu hareketin nasıl yapıldığını ve ismini de ameliyattan önce bilmiyordu. Her ders en baştan yan vuruş nedir ona anlatmanız gerekirdi. Fakat ona hareketleri yeniden göstermeniz gerekmezdi. Bu beceriyi kazanır ve pratik yaptıkça bu becerisi başka insanlar gibi gelişir ne dendiğini, sizin neler söylediğinizi ve tabii sizin kim olduğunuzu hatırlayamazdı. Ona göre siz, her tenis

Aniden, HM'nin inanılmaz boyuttaki kaybı sizi şaşkınlığa uğrattır. HM. kendi yaşantılarını hatırlamamaktadır. Siz ona sorularınızı sormaya devam edersiniz ve sonunda farkına varırsınız ki sizinle konuştuğuna dair hiçbir anısı yoktur, çözmesi için verdiğiniz problemlerle ve sorduğunuz sorularla ilgili de en ufak bir anısı yoktur.

dersinde yeni tanıştığı bir yabancı olurdunuz.

Sürekli şimdiki zamanda yaşamayı düşlemek dahi oldukça zor. Bunu bir görüşme sırasında H.M üzüntüyle belirtir; şu anda acaba birini şaşırtacak veya üzecek birşey yaptım mı diye merak ediyorum. Şimdi herşey bana oldukça net geliyor ama az evvel neler oldu acaba? İşte bu beni çok üzüyor. Sanki bir düşten uyanıyor gibiyim ve hatırlamıyorum.

H.M'nin geçirdiği ameliyat sırasında beyninin hippocampus (Latince'de deniz atı demek- beynin bu bölgesinin şekli deniz atına benzediği için bu isim verilmiş) bölgesi alınmış. Beynin her iki yarım küresinde de hippocampus bulunmaktadır. Bunlardan herhangi birinin alınması hafıza sisteminde çok önemli bozukluklara yol açmaz. Fakat H.M vakasında her iki yarım küredeki hippocampus ta alınmıştır.

Görsel hafıza konusunda maymunlarla Bethesda Marylanda Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsünde araştırma yapan sinirbilimci Mortimer Mishkin'in çalışmaları alanda gelecek vaatetmektedir. Maymun'un görme sistemi temelde insanınkiyle benzer

bir yapıdadır ve görsel hafızası da buna bağlı olarak benzerlikler gösterir. Dr. Mishkin'in yaptığı çalışmalarda insanda olduğu gibi maymunda da görsel hafızanın beynin Korteks'ine depolanmasında, hippocampus bölgesinin ve limbik sistemin diğer bölgelerinin önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır.

H.M. adlı hastanın çok özel bir hatırlama özrü (amnezi) var, yeni yaşantılar hatırlıyamıyor. Daha sıklıkla görülen hatırlama özrü ise kafasından yara almış insanlarda rastlanan geçmişi unutmadır. Bunun çok ciddi sonuçları gözlenebilir. Belirli türdeki depresyonların tedavisi için kullanılan elektroşok tedavisinde, hasta geçici bir unutma dönemi yaşar ama gerçekte sadece şoktan önceki birkaç dakikayı hatırlayamaz. Bunun dışında hatırlama becerisi zarar görmez.

Yıllar önce anıların, kendilerinin, kompleks protein moleküllerinde -hafıza molekülleri-kodlandığı tezi ortaya atılmıştı. Hatta beyinden beyine hafıza gündeme gelmişti. O yıllarda televizyonda gösterilen bir filmde casus bir kadın ölen meslekdaşının beyninden elde edilen hafıza moleküllerin kendi beynine enjekte ettirip arkadaşının yaşadıklarını hatırlayarak olayı aydınlatıyordu. Fakat yapılan araştırmalar sonucunda anıların protein molekülleri olarak saklanmadığı ve beyinden beyne hafıza aktarımının eldeki bilgilere göre mümkün olmadığı ortaya çıktı.

KASIM YAĞMURU

mehmet açar

Tıpkı 60'h yıllarda dünyayı değiştirmeye çalışanların 60'ları masum bulması gibi; biz 70'leri, başkaları 80'leri, daha başkaları da 90'ları masum bulacak... Masumluk da, evlerimize kapanmak için gereken parayı kazanmaya başlamamızla bitecek.

"Belki de istediğimiz şeyler artık şunlarla sınırlı: Bir iş, tek bir insanın yakınlığı ve kendi saplantılarımızla başbaşa kalmak" derdi yazar, mimarın kaleme aldığı, sinemacının anlattığı, mühendisin ise pasif kaldığı "Elenore Rigby" adlı bir yazıda... Ve devam etti yazar: "Planetimiz bizim henüz anlam veremediğimiz bir burca girdi. 69'larda doğup, 70'lerde ilk gençliğimiz yaşadık. Hayır, derdim geçmişe özenme ya da bir nostalji değil. Bir uyumsuzluktan söz ediyorum ben. Ya da bir uzlaşmadan... Bir yandan uyumsuzluğumuzu gizlemeye çalışıyor, bir yandan da para kazanmak için uzlaşıyoruz. 80'leri ileride çok arayacağız. Michael Jackson'ın bir klibini bile büyük bir nostaljiyle seyredeceğiz belki... Çünkü biz aslında 80'lerde hâlâ masum olduğumuzu sanıyorduk. Çünkü dünya değişiyor ama biz değişmediğimizi düşünüyorduk. Karşı koyabilmek için mizah duygumuz vardı. Üstelik yalnız da değildik. Üniversiteler bizim gibi 70'li yıllardan arta kalan genç insanlarla doluydu. Tiyatro şenliklerimiz, panellerimiz, konserlerimiz, siyasete hâlâ devam eden arkadaşlarımız, entellektüel islamcılarla yaptığımız sivil toplum tartışmalarımız, sanatçı adaylarımız 60'ların mirasını 70'lere taşıyanlar gibi...

"İyi ama bütün bunlar düpedüz bir oyun değil mi? İşin içinde hep aynı motif var

bence. Yani can sıkıntısı denen o illetle baş etmeye çalışıyoruz. Bunu toplu halde daha iyi yaptığımız o yıllarda geleceğe dair samimi hayallerimiz olduğu için, geçmiş masum buluyoruz. Tıpkı 60'lı yıllarda dünyayı değiştirmeye çalışanların 60'ları masum bulması gibi; biz 70'leri, başkaları 80'leri, daha başkaları da 90'ları masum bulacak... Masumluk ela, evlerimize kapanmak için gereken parayı kazanmaya başlamamızla bitecek.

"Entegre olmadığın bir sisteme uzaktan bakmak, ben onun bir parçası olmayacağım demek ne güzel... Dünyayı desimal sisteme göre dönemlere ayırmak, 80'leri aşışlamak, 60'lan, 70'leri kutsamak ve her dem masumluğu koruyor görünmek ne kolay. Entegreyiz işte sisteme, kimimiz hâlâ muhalif, hâlâ saldırgan, kağıt üstünde tabii. Kimimizin mesleği, profesyonel muhaliflik.

"Ayrıca bu kentlerde ruh sağlığını korumak çok ciddi bir mesele. Doğayla ilişkiler en aza indirgenmiş durumda. Evin içinde bir parça vahşi doğa nesnesi arayıp duruyoruz, kediler bunun simgesi işte. Bize ihtiyaçları var ya, seviyoruz onları. Tatile çıkıp doğayla ilişki kurmaya çalışmaktan ben kendi adıma nefret ederim, ama yine de her yıl, geceleri barlarda şortlarla içki içen o bronz suratlılar arasına karışırım nedense....

"Toplu bir cinnet söz konusu ama kimse farkında değil. Üstelik geri dönüş şansı falan da kalmamış. Tüketim toplumu mutlulukla tüketmeyi öylesine içice geçirmiş ki, muhalefeti bile bir tüketim nesnesi haline getirmiş. Reklamlarla dalga geçen metinleri okuyup gülüyor, tüketim toplumundan nefret ettiğimizi söylüyor sonra da tüketmeye devam ediyoruz. Evet, bir toplum var ve biz bunun bir parçasıyız ama toplumsal olan bir şey yok. Yoksulların bir gün isyan edeceğini, sınıf bilinciyle hareket edeceğini düşünenler de aslında çok iyi biliyorlar ki, herkes sınıf atlamayı düşünüyor. Sınıf atlamayı düşünmeyip daha da yoksullaşmayı düşünene zaten deli diyoruz. Olduğu yerde kalmak isteyene aptal, sınıf atlayamayana da başarısız...

"Daha çok seks yapmak, daha çok tüketmek, daha çok başarılı olmak... Herkes temel olarak birbirine o kadar çok benzemeye başladı ki, şu sıralar gözde konu kişilik analizleri... Burçlar da bunun bir parçası, aşağı yukarı aynı hayatı yaşayan insanlar giderek birbirlerine daha çok benzemeye başlayınca aralarındaki farkları çok sevmeye başladılar. Bu küçük farklılıkları fetişleştirmeye başladılar artık. 'Benim yükselenim Akrep. Sekse merakım oradan geliyor'. Kastamonu'nun bir kazasında bakkallık yapan Hüseyin Efendi'nin yükseleni de Akrep'miş... Ama onu takan kim, o noktada metafiziğe ne gerek var zaten?

"Kaybedilmiş masumiyet dediğimiz şey, gün gelip 'toplumsal' analizlerini yaptığımız toplumun bir parçası olmak... Muhalefet artık saflığını kaybetti. Vicdanımızı rahatlatmak için muhalifmiş gibi görünmeye devam ediyoruz sadece. Bir oyun bu. Bazen can sıkıntısını aşmak, kaybetmediğimizi kendi kendimize

kanıtlamak için.

"Peki ya şuur dışı... Bizce orası ne alemde? Nereden gelip nereye gittiğini bile bilmeyen, uzaydaki o sonsuzluk boyutu üzerine hâlâ makul bir açıklama getiremeyen, ama bu arada hayatı daha da kolaylaştırmak için daha da dijitalleşen daha da içine kapanan, her an Yeryüzü'nde vahşetin bir parçası olan, o vahşeti acz içinde onaylayan ya da destekleyen, haksızlığın, eşitsizliğin alıp başını gittiği bir dünyada günü kurtarmanın rehavetiyle bireysel zevklerine, bireysel metafiziğine, bireysel takıntılarına dönen bu Arz'ının şuur dışı, sahi ne alemde?

"Şimdilerde bile manzara korkunç. Gelişmiş ülkeler kendi içlerinde denetleyemedikleri şiddet nedeniyle birer polis devleti olmaya doğru ağır ağır gidiyorlar. Az gelişmiş ülkelerde ise milliyetçilik ve bağınaz dincilik kan dökmeye devam ediyor.

"Söyley misiniz, Yeryüzü sizce nereye doğru gidiyor?" dedi yazar denize bakan bir çay bahçesinde. Mühendis, sinemacı ve yazar oturuyordu. Bir kaç hafta sonra, hikayeyi yazacak mimar ile sinemacı karşılaştı. Sinemacı mimara, "O'nun saplantısı da bu işte" dedi. "Hep kıyamet rüyaları görürmüş zaten". "Vah vah" diye yazdı mimar ve şu minvalde devam etti: Acı saplantıyı büyütürmüş. Acaba bu yazarın acısı neymiş? Başarısız mı olmuş? Sevgilisinden mi ayrılmış? Şu saplantı da ne tehlikeli şeymiş. Evinde oturup yazacağına çıksaymış ya canım sokağa... Bunlar kafaya takılır mıymış hiç... Sinemacı ise yazarın trajik saplantısının trajik sonuçlarını anlatmaya devam ediyordu: "Hâlâ bir çıkış yolu aradığını da biliyor musun?". Mimar, "Vay be durum daha da vahimmiş" diye cevap verecekti ve iki arkadaş kederli

kederli susacaktı, birinin yazdığı diğeri ise anlattığı "Elenore Rigby" başlıklı bir metinde... Kahraman, saptantısı gelecek olan bir yazardı... Sonra, çok şükür, herkes sustu. Tüm o hayali kahramanlar mimar, mühendis, sinemacı ve yazar...

"Sahi" diye düşündü bu satırların gerçek yazarı herkesi sustarmanın huzuruyla, "bunlara kafa takmanın ne gereği var ki?". Netice itibarıyla, bireysel olarak daha mutlu bir hayat için uğraşmaya mecburdu. Çünkü 1993 itibarıyla normal ruh sağlığı bunu gerektiriyordu. O da nasıl olsa bunu yapacaktı... Daha zeki görünmek için böyle yazılar yazmanın ne alemi vardı ki? En iyisi susmaktı. Evinin beyaz duvarlarına baktı, boş boş. Sonra bir kilisenin bahçesine açılan salonunda oturup aval aval pencereden dışarıyı seyretti. Sesleri dinledi. Bir ikindi vaktiydi. Uyudu. Rüyasında bir taşra otelinde uyandığım gördü. Akşam vaktiydi ve yağmur yağıyordu. Dışarı çıkıp تنها caddelerde

dolaştı. Bir kahveye girdi, yaşlı bir adamın yanına oturdu. Birlikte yağmurun camdan süzülüşünü seyrettiler. Yaşlı adam ona havadan bulaşan bir hastalıktan söz etmeye başladı. İki üç yıl önce başlamıştı. Dünya nüfusu süratle azalıyordu artık.. "İşte kıyamet bu" dedi adam. "Tanrı unuttu artık bizi. Ceza bile vermeye değer görmedi. Kendi halimize bıraktı."

Kahveden çıktı. Gökyüzü karanlık, sokaklar ise kaynağı belirsiz kirliliği bir mavi ışığın içinde inanılmaz derecede ümitsiz görünüyordu. Yağmur yağıyordu. Evinden ışık yılları kadar uzakta, تنها bir taşra kasabasında vardı. Kıyametin kaçınılmazlığını bir kez daha hissetti. Anayola çıktı. Yağmur hâlâ yağıyordu. Ter içinde uyandı. Kalkıp penceresinden dışarı baktı. Yeryüzü'nün olağan vahşeti, alabildiğine dingin bir Kasım akşamının içinde usul usul demleniyordu. Pencereye düşen ilk yağmur damlalarını farketmeden, evinden çıkıp gitti. Dışarıyla Kasımyağmuru...

***metinlerin siyah-beyaz okyanusunda sürüklenen
hayalet gemi'de
bir kamaram olsun istiyorum***

*oniki aylık yolculuk bedeli olan 200 000 TL yi T.C. İŞ Bankası, Bal-
mumcu Şubesi (Şb. kodu 1135) 217140 nolu Atillâ Oztürk hesabına
yatırdım, makbuz ilişiktedir,*

ad-soyad:

adres:

tel:

Hayalet Gemi Dergisi, Ayazmaderesi cad. Yener ap. 19/9

Gayrettepe 80260 İstanbul

Tel: (212) 288 97 15 Faks: (212) 266 84 26

BİR ÇİFT GÖZ İÇİN... (Önemli Not: Rengi Mühim Değil!)

zeynep aktüre

Yalnız kalmaya ve -en başta kendisini- unutmaya meyilli -benim gibi- insanlara hatırlatan, hep hatırlatan, iyi-kötü her şeyi hatırlatan bir çift göz.

Öyle zamanlar vardır ki yaşamlarımızda, kendimizi bir an için bile olsa bir boşlukta hareketsiz duruyor gibi hissederiz. İşlerimiz yolundadır. Sağlığımız yerindedir. Hava bile güzeldir. Ama bunlar, ya da bunlara benzer 'güzel şeyler'in bir toplamı değildir bize o boşluktaki hareketsizlik hissini, ya da neredeyse 'mutluluk' diyebileceğimiz o ruh halini veren. Yolunda giden her şeyle birlikte biz de tüm fiziksel ve zihinsel parçacıklarımızla oradayızdır; ve 'her şey'le girdiğimiz etkileşim bizi geçmişin ve geleceğin tüm önemini kaybettiği, yalnızca o anın tüm gerçekliğiyle var olduğu ve tüm parçacıklarımızla yaşadığı bir noktaya getirir. Beynimiz ve bedenimiz bir anda boşalır ve, yalnızca parçacıklarımızın tümünün farkında olarak, yaşamaya başlarız, gerçekten yaşamaya!; yeni, neredeyse. Mutluluğa ramak kalmıştır. Her an elimizden kayıp gidip, bizi yine ayaklarımız yerde, sırtımızda ağırlıklarımızla bırakıvereceğini hissettiğimiz böyle anlarda, ne olduğunu bir türlü bilemediğimiz bir şeyin eksikliğini duyarız. O bir türlü ne olduğunu ilk anda anlayamadığımız şey de tamam olsa, her şey tamam olacaktır artık; ve bu rüyadan -ya da gerçekten- bir daha uyanmak gerekemeyecektir.

Uykuya sığındığı yatağından kopmaya uğraştı; başaramadı. Yatağın içinde

oturdu. Neler olduğunu anlamaya çalıştı. Kapı çalındı. Doğru duymuştu demek. Üstelik onu uyandırmayı başarabildiğine göre, kimbilir kaçınıcıydı bu. Giyecek bir şeyler aradı. Gecenin bir vakti sıcaktan bunalıp, fırlatıp attığı geceliğini komodinin üzerinden kaptı; sırtına geçirip kapıya fırladı. Kapı kilitliydi.

Bir türlü ilk anda anlayamadığımız için, neyin eksik olduğunu düşünürken buluruz kendimizi. Düşündükçe beynimiz ve bedenimiz yeniden işlemeye koyulur, ayaklarımız yeniden yaklaşır yere, farkına bile varamadan uyanırız. Önce o anın gerçekliğini kaybederiz, sonra da içimizde bıraktığı 'neredeyse mutluluk' hissini. Neyin eksik olduğunu aramanın ta kendisidir bizi ulaşmak üzere olduğumuz mutluluktan uzaklaştıran. Eksik olan ise, belki de, bizim gördüğümüzü görecek ve, uyansak bile, her gördüğümüzde bize beraber gördüğümüzü yeniden gördürecek bir çift gözdür, sadece. Kare kare özenle dondurduğumuz fotoğraflarda, sayfalarca yazılarda bir türlü yakalayamadığımız o anı bizimle birlikte yaşayacak, bizimle birlikte hatırlayacak ve gerçekliğine bizimle beraber tanıklık edecek bir çift göz. Yalnız kalmaya ve -en başta kendisini- unutmaya meyilli -benim gibi- insanlara hatırlatan, hep hatırlatan, iyi-kötü her şeyi hatırlatan bir çift

göz.

Neden kilitliydi kapı? Anımsamaya çalıştı. Yanda, mutfak tezgahının üzerinde kendi anahtarlarını görünce hatırladı birden: kendisi kilitlemişti. Evet ya, kendisi! Evde yalnızdı. Evde yalnızken, kapıların dışarıdan içeriye girmeye çalışacak 'başkaları'ndan çok, içeriden dışarıya çıkmak, kaçmak, kurtulmak isteyen 'kendilerimiz' için kilitlendiğine inandığı halde, hergece kilitliyordu kapıyı. Anahtarlığı kaptı; kilidi açtı. Sonra da kapıyı. Deniz, güneşin az önce doğduğu yerden kopmuş bir rüzgarın ucunda hole doldu. Hoş bir serinlik getirdi beraberinde. Pek alışıktı değildi buna. Normalde, bu saatlerde daha uykusunun başlarında olurdu.

Her neyse... Kendimi işte öyle, boşlukta hareketsiz duruyor gibi hissettiğim günlerden biriydi. İşlerim yolundaydı. Sağlığım yerindeydi. Hava bile güzeldi. Ama ne olduğunu bilemediğim bir şeyin eksikliğini duyuyordum. Oysa ki neyin eksik olduğunu daha yeni anlamış, ama belli ki unutmuştum yeniden. Şimdi her şeye yeniden başlamak zorundaydım. Nasıl görmediğimiz, bilmediğimiz yerler, insanlar bizim için yoksa, hatırlayamadıklarımız da hiç yaşanmamış, bilinmemiş, görülmemiş gibi oluyor. Unutmaya ilk kötü olaylardan başlanacağını sanırdım hep. Ama çok üzüldüğüm, çok kızdığım ne varsa beni çok sevindirenlerle yanyana duruyor belleğimde. Neyin, ne zaman, niye anımsanacağı hiç belli olmuyor. Bazı olmadık ayrıntılar, hiç gerekmediği halde, inatla olmadık zamanlarda hatırlanıp duruyor.

Bir sabah yine bu saatlerde yanarak uyandığını anımsadı. "Geceleyn ateşler

içinde uyanarak / Ağzımı dayayıp musluğa su içergibi.. "nin ne demek olduğunu o gün anlamıştı. Su içmeye doyamamıştı bir türlü. Yanmasını kesememişti. Sonunda kapıya saldırmış, kilide okkalı bir küfür yolladıktan sonra anahtarı mutfak tezgahının üzerinden kapmış, kilidi açmıştı. Sonra da kapıyı. Yine aynı serinlikti onu karşılayan. Bu serinliğe doyamamıştı bir türlü. Yanmasını kesememişti. Sonunda denize kadar koşmuş, kendisini suya bırakmıştı. Sabah erkenden denize girmenin güzelliğini ilk o gün, orada fark etti. Öyle tesadüfen. O günden sonra bu büyük zevk de belleğinin bir yerlerinde gizliydi artık, birgün -işte bugün!- ortaya çıkmak için... Hafifçe gülümsedi. Yıllar önce, belki de daha dün kendisine son çare gibi gelen denizin serinliğini bedeninde bir kez daha hissetti. Mutluydu. Unutmamıştı.

Okuduğum, öğrendiğim, yaşadığım hiç bir şeyin boşa gitmediğine inandırmaya çalışıyorum kendimi. Pek çoğunu her an hatırlayamasam da, izleri bir yerde doğrudan ya da dolaylı işe yarayacak, benimle birlikte yaşamayı sürdürecektir diye umuyorum. Aksi halde, bir belirsizlikle, yani aslında yaşanmış olduğu halde hiç yaşanmamış gibi olan bir geçmişle bir başka belirsizliğin, geleceğin arasında, geçmişin bulanıklığının verdiği ağırlıkla yaşamayı sürdürmem mümkün değil. Bir çift göz olsa beni bu ağırlıktan kurtaracak, bulanıklığa iki parlak delik açacak... Biliyorum, vardı öyle birileri. Ama kimdi?

Etrafına bakındı. Kapıyı kimin çaldığını bulmaya çalıştı. Kimseler yoktu ortada. Sağda, beton yolun başında ağzına kadar tuğla dolu bir kamyon duruyordu. Şaşırdı. Dışarıya doğru bir

adım attı. Birşeylere basıyordu. "O şeyler şeker.", dedi kendi kendine. Güldü. Yine yıllar öncesinden, belki de daha dünden arta kalmış bir cümle...

Aslında belki de hatırlayamamak daha iyi. Her şeyin hatırlanması gerektiğine pek inandığım da söylenemez. Oldu bitti geçmişle geleceğin insana bugünden bir şeyler kaybettirdiğine inanmışımıdır. Yaşanmış olanlar kuşkusuz etkiliyor bizi; etkilemeli de. Ama, karar anında, geçmişte de benzer on durumla karşılayıp, hep aynı yönde seçim yapıp, sonunda acı çektiğini hatırladığım halde onbirincide de bir şeyler beni aynı yöne dürtüyorsa, acı çekme olasılığı seçimimi değiştirememeli. Korkaklık olur bu -belki de akıllılık! Neden istatistiksel olarak kanıtlanmış bir durumda acı çekme riskini alayım ki?

Yerde bir çift iş eldiveni duruyordu. Yepyenyidiler. Sol eli belli belirsiz sağ başparmağında, elindeki diğer hiç bir deriden farklı olmayan biryere değdi. İrkildi. Hafif buruşuk bir yüzle etrafına bakınmayı sürdürdü. Kimseler yoktu ortalıkta. Kafasında ise, hafif bulanık bir takım yüzlerin biri gidip biri geliyordu. Yıllar öncesinden, belki de daha dünden...

Ama hep alıyoruz riskleri; ve hep o bir çift göz için. Alt tarafı sonunda acı çekmek var. Neyin sonunda? Hem neyin sonu var ki? Her şey birbirinin devamı gibi. Biri diğerini hazırlıyor. Her şey bir öncekinin ucuna ekleniyor, onu tamamlıyor.

Bakınmayı bırakıp, geriye döndü; içeri daldı. Gazete sepetindekileri karıştırmaya başladı. Aradığı oradaydı. Yıllanmaktan yazılan solmuş..Belki de dün gelmişti. Üzerinde tek bir sözcük:

Tek bir sözcük çıkabilse bazen ağzımızdan. Her şey öylesine açık ve net ki! Konuşma olmasa bu açıklık da asla olmaz. Bazı şeylerin mutlaka konuşulması gerekiyor. Konuşmak, yasallaştırmak demek. Kaçınılmaz, kaçılmaz bir şekilde ortaya koymak. Konuşmadıkça kaçabileceğimiz bir yerler kalıyor hep. Başkalarından kaçabileceğimiz. Peki ya kendimizden?

Okunmuyordu. Telgraf ilk geldiğinde okunuyor muydu? Hatırlamıyordu. Bilerek, isteyerek unutmuştu. Öyle sanıyordu. Öyle sandığını anladığında odadan fırladı. Kapıya çarptı. Kapı açıktı. Odasına koştu. Geceliğini fırlatıp attı; uykuya sığındı.

Her şey apaçıktı. Biliyordum. Biliyordu. Susuyordum. Susuyordu. Kaçıyordum. Kaçıyordu. Sonunda kaçırıldı.

Uykusu kaçmıştı. Uyur uyanık bir halde, kaçınılmaz olarak düşünüyordu. Yıllar önceydi; belki de daha dün... Kapıyı açtığına güneşin doğduğu yerden kopmuş rüzgarın ucunda hole dolan deniz geldi, onu buldu; sol omzuna sımsıcak, ferahlatıcı bir öpücük kondurdu. Hemen gözlerini açtı. Yataktaki iki ağızla dört gözün yansı ona gülümsedi. Güneş batmak üzereydi.

Kapı çalındı. Fırladım. Oda kapısını açınca esintiden kağıtlar uçtu; her biri bir yana gitti. Dönmüştü! Her şey tamamdı artık!

Ağustos 1988 ve Eylül 1993

POST-MODERNİZM ÜZERİNE AFORİZMALAR

oğuz haşlakoğlu

Kendi imgesine duyduğu aşk ile suya duyduğu nefret arasında kalmış bir Narcissus'tur.

Komik bir trajedidir. (Dram değil)

Hüzünlü bir kendini didikleme öyküsüdür.

Batının benimdir benim tutturmacası yüzünden kendisine kalmış olan sanatın bir süre sonra termodinamiğin II.Yasası gereğince (Bu kadar kapalılığa sanat ne yapsın!) zorunlu olarak ayrışmasıdır.

Batının beyaz bayrak çekmesidir (Baudrillard'a atfen).

Batının tarihselleşme sürecinde kendini yeniden üretmesi için gerekli kültürel katalizördür.

Üçüncü dünya ülkeleri entelijansiyasına yağın ahmak ıslatandır. (Şemsiye ile gezmek gerek.)

Kokmuş bir balıktır. (Baykam'ın kaygan balığına alternatif olarak)

Sanatın "Benden bu kadar dağılın!" demesidir.

Anlamın çatırdaması, gerçeğin (şu en bi anlam) takırdamasıdır (korkudan).

Sağladığı bilgi kesinliğiyle modern düşünce ve bilimin Heidegger'in deyimiyle "arkhe"si olan Cartesian Cogito'nun tökezlemesi ve belki de çöküşüdür. (Bilimdeki paraleli Heisenberg'in Belirsizlik ilkesi olarak düşünülebilir).

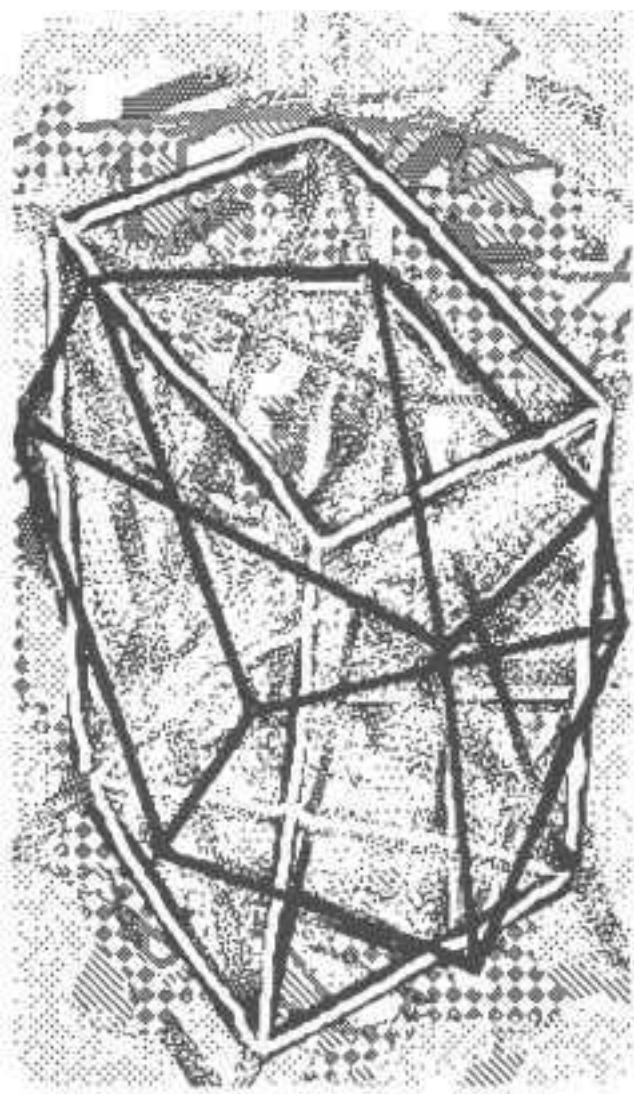
Sanatın kendi labirentinde kendini yitirmesidir.

Bu yazılanların resimlerle herhangi bir ilgisinin olmamasıdır.

Yukarıdakilerin hem hepsi hem hiçbiridir.

Yukarıda akıllıca olmaktan ziyade kurnazca olan tanımları yapmaktan başka çaresi kalmamaktır.

Bundan aşağısı hep kaplumbağa. (Espri için bkz. Stephen Hawking, ZAMANIN KISA TARİHİ Bölüm 1 sayfa 15)

11/1/93

İŞTE BU PARILTIDIR HERŞEY

ata akın

bilim, sanat gibi duyuların sezisiyle estetik doyumunu yakalamaya çalışır ve bilim sanat gibi kullandığı maddeci dünyanın yaptırımlarıyla sınırlanmıştır

Benim inancım da böyle doğdu. Dokuz yaşımdayken bir yaz gecesi onları gördüm. Sanırım çoğumuz aynı şekilde çekilmiş çekleri barındıran o kuyuya. Uzatmaya gerek yok; onlar yıldızlardı. Derler ki bilim yolu önce hayranlıktan hayrete oradan meraka ve araştırmaya uzanır. İşte araştırmadır ki bizi gerçeklere, keşfettikçe tüm güzelliğini safça cömertçe ortaya koyacak o tanrısala ulaştırsın. Bakınız H. Poincare bu konuda ne demiş:

"Tüm gerçekleri bilemeyiz ve gerekli olansa bilmeye degecek olanları bulabilmektir. Tolstoy'a göre bilimadamı bu seçimini pratik uygulamalar açısından yararlıya yönelik olacağı yerde tamamen gelişigüzel yaparmış. Tam tersine, bilimadamı bazı gerçeklerin diğerlerinden daha ilginç olduğunu çünkü onların bitmemiş bir armoniyi tamamladığını ya da daha ileriki gerçekleri görmemize yol açtığını düşünür. Eğer yanılmışsa, eğer bu gerçekler hiyerarşisi üzerine kurduğu tüm konuları uçuk bir düştene ibaretse, o zaman bu bilim için bilim olamazdı; böylelikle bilim de olamazdı. Ben haklı olduğuma inanıyorum. Örneğin astronomik gerçeklerin yüce değeri onların pratik uygulamaları karşılayabilmeleri değil ama herşeyden öte öğretici olmalarından kaynaklanır." (1)

Şu halde önemli olan bilimin amacını doğru bellemdir. Amaç eğer zevk niteliğini arttırmaksa bu bilim o zaman yalnızca bireysel doğrulara yönelik olmaktadır. Ne zaman ki bilimi bu saplantıdan kurtarırız o zaman gerçekleri görmeye başlarız. Amacımız, bilinebiliyorsa gerçekleri -doğruları değil- keşfetmektir.

"Acı çekmeliyiz, çalışmalıyız, oyundaki rolümüzün bedelini ödemeliyiz, sadece görebilme uğruna ya da en azından birilerinin bir gün görebilmeleri uğruna." (2)

Belirli bir dizge olmadan gerçekleri aramanın hiçbir zaman başarıyla sonuçlandığı olmamış, olmayacaktır. Bu dizge veya biçeni o kuyunun dibine inerken elimize bir el feneri tutuştururken aşağıya da merdiven uzatır. İşte bu biçem tektir: bilimdir, sanattır. Hayır ben iki ayrı türden söz etmedim:

"Hiçbir şey bilimle sanatı birbirinden ayırma çabası kadar saçma olamaz. Bilim en asil sanattır ve bilimadamı da sanatçılar arasında en sanatçı olanıdır. Çünkü bilim, sanat gibi duyuların sezisiyle estetik doyumunu yakalamaya çalışır ve bilim sanat gibi kullandığı maddeci dünyanın yaptırımlarıyla sınırlanmıştır. Sanat (bilim) bu sınırlamaları ne kadar az kabul ederse doğayı o kadar iyi

tanımlamaya ya da taklit etmeye yakındır." (3)

Bu biçemi yaratacak bilim yahut sanatın en önemli gerecini doğaldır ki yaratıcı düşünce oluşturur. Yaratıcı düşüncenin kaynakları kişinin sezgi yetilerine olduğu kadar onun düşünme yöntemine de bağlıdır. Ne var ki yaratıcı olma çabasında ki bilimadamı metafizik düşünceler üzerine bir teori inşa ederse bunun sağlam dayanaklarının olmayacağını söylemek doğrudur. Burada Feyerabend'in açıklaması düşündürücüdür:

"Metafizik sistemler (dizgeler) en ilkel durumlarında bilimsel kuramlardır. Eğer iyice doğrulanmış bir görüş açısıyla çatışarlarsa bu onların o görüş açısına seçenekler sağladığı için ne kadar yararlı olduklarını gösterir. Doğruluğu kabul edilmiş kuramların gözlem sonuçlarıyla çelişen metafizik sistemler eleştirel bakış açıları yaratacaklarından her zaman kabul edilmelidirler. Metafizikten arınmış bir bilim dogmatik bir metafizik sistem olma yolundadır." (4)

Görüldüğü gibi saf bilim yapmak için bilimsel düşünmeye çalışıp tüm seçeneklere göz yummak yani duyularımızı kısırlaştırmak eleştirel bakışı, şüpheciliği ve hayranlığı yok eder. Düşüncemizi bir sanatçı gibi sınırlamasızca uzayın uzanımına yayabilmeliyiz.

"Sadece düşünceyi düşünebildiğimizden ve tüm kullandığımız sözcükleri sadece düşüncelerimizi ifade etmede kullandığımızdan düşünülmeenin tam bir hiçlik olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla düşünceden başka şeylerin varlığından söz etmek anlamsız bir yargı olacaktır." (5)

Düşünmemizdeki tek amacımız gerçeğe

yaklaşmak olmasa da en azından onu görmeye çalışmaktır. Ama babınız ki, "Düşüncenin gözü gözlerimiz keskinliğini yitirince iyi görmeye başlar" demiş Sokrates. (6)

Dokuz yaşında bir çocuğun geceleyin gökyüzüne bir bakışıyla bunları düşünmüş sanmayın. Gördüğüm sadece parıltıydı. Tüm bu söylenenleri bilimin, bilim için çabalamanın vereceği doyumun tanımsız anlatımları olarak algılamak gerekir. Gerçeklerin varlığını bile hissetmek tüyler ürpertici bir deneyimdir. Gerçeklere uzanacak düşüncelerimiz uzun bir gecenin ortasında sadece bir parıltıdır. İşte bu parıltıdır herşey.

Notlar:

- 1) Henri Poincare -The Value of Science
- 2) Aynı bölümden
- 3) N. R. Campbell - Foundations of Science
- 4) P.K. Feyerabend -Philosophy of Science
- 5) H. Poincare
- 6) Platon -Şölen/

BU SEFER DE

çiğdem çalkılıç

Anneanne ne olur beni de götür. Eteğine yapıştırdım. Ya iğne yaptırmaya eczacı Kosta'ya gidecektir, ya yün almaya.. Orlon, rengarenk orlonlar. Onları -aynı karikatürlerdeki gibi- karşılıklı geçer, 'çileleri' top haline getirirdik. Hâlâ hatırlıyorum bazen hızlı sarardı, benim küçük ellerim karıştırdı birbirine, onları düzenlemek için dururduk. Haydi oldu, yeniden devam... Toplar çoğalır ben mutlu olurum yardım ettim diye. Sonra onlar kazak olur, yelek olur, etek olur.

Bahçe yok ki o zaman hep ev. Anneannem kahve pişirir, mis gibi kokar, içine kaşar peyniri batırır, biraz ekmele ikindileri kahvaltı ederdi. Sonraları bu ikinci kahvaltılarına ben de katıldım. Aramızı hep sakın ve sıcak hatırlıyorum. Anneanne nasıl yatağına atıldık ranzadan hiç te bir şey demezdin, ya dedin de bize anlatamadın. Ama senin yatağına atlamak ne kadar zevkliydi bilemezsin. O kadar güvenliydi ki hiç düşmedik. Limonla saçlarını yatıştırırdın. Hayır, kolonyasını ayrı kullanırdın. Rüzgarda uçuşan saçlarına kızdırdın da çıkmadan limonu biraz eline sıkar saçına sürerdin. Ne güzel kokardın limon saçlı anneanne. Hep temiz, hep kolonya kokulu, kumaş mendillerin vardı, hep kenarı işlemeli. Benim artık hiç yok. Bazen olsa da koklasam diyorum. Ne iyi olur ara sıra...

Bana bir kere biraz kesip te mendile sardığın sonrada minik tombul cüzdanına yerleştirdiğin bir parça saçını göstermiştin. Hoşuma gitmişti çok. Niye saklardın ki benim yok. Acaba yapsam mı sonra bakarım, belki senin gibi torunlarıma gösteririm. Giydiğin hep koyu renkli robaların, belden kumaş kemerle sıkılı, çorap lastiklerin ve çorapların. Anneanne onlar ayağını sıkıyor mu diye sorardım. Sen hayır derdin ama hep dizinin üzerinde ben izlerini görürdüm. Yerleri vardı artık bacaklarında lastiklerin, aynı kulaklarında ve burunlarında gözlük yerleri olan insanlar gibi.

Bir ara yutkunmaya kafamı takmıştım da evdekilerin hepsi de sen de kaç defa anlattınız, iki boru var birinden nefes alırsın diğlerinden yemek girer. Yutkunduğunda nefes borusunun kapağı

kapanır. Uzun süre ya kapanmazsa benim tükürüğüm öteki boruya giderse diye garip garip tükürük biriktirirdim, yutkunmazdım. Ama anneanne sen portakal yiyince senin neden kaçardı öteki boruna, sen hep öksürürdün. Demek ki bazen kaçıyor işte.

Dimitrulamu yassu. Şarkılarını hatırlıyorum. Hepsini olmasa da birkaç şarkı bir-iki tekerleme öğrendim. Ama niye bana öğretmedinizdi? Annemle bır bır bır konuşurdunuz ben anlamazdım. Ama şimdi anlıyorum, konuşamıyorum.

Niye hep saçım beyaz yemeniyle örterdin. Saçların yemeğe düşmesinmiş, ayıpmış. Hayır düşsün, bana ne ben beyaz saçlarını görmek isterim. Büyüyünce bir kere senin saçlarını yapmıştık ne kadar gür ne güzel olmuştu, ne eğlenmiştik, gülmüştük. Mimika, minik gözlerinin içine giremezdim, parlak kara zeytinler, dedem seni öyle beğenmiş. Ama sen keşke o sarışın mavi gözlü, soğuk dediğin adamla evleneydin belki hayatın daha mutlu geçirdi. Ama o zaman benim anneannem olmazdın. Kimbilir kaç kere bunu konuştuk senle.

Anneanne neden sen küçükken, savaş varken İngilizler balkonda çikolata yer yıldız kağıtlarını size atarlarmış. İnsanlar niye böyle şeyler yapar ki? Senle konuşmadık birşey kalmamış isterdim. Şimdi ben biraz yorulmuş. Çünkü şimdi ben kaldım bunları düşünecek sen gittin. Hayır, ne eczacı Kosta'ya, ne balık pazarına ne de orloncuya, beni kandırma anneanne nereye gittin BU SEFER DE beni almadan ha nereye?

GELECEĞİN GÖREMEDİĞİNDE SAKLI*

tarik sipahi

*Tüm yeryüzünün kullanılmış gelinlikleri bu ormanın dallarına takılmış.
Sayısız kumaş parçalan; dantel, kupür, ipek, tül...*

Gözlerini bağlayan yumuşak bezin karanlığında kral, onu kolundan tutup götüren tanımadığı önü sıra ürkek adımlarla yürüyordu. Başı geriye gergin, yüzü hafifçe yana eğik. Durdular. Kral fısıldanan üç kelime duydu: "Geleceğin göremediğinde saklı" Uzaklaşan ayak sesleri... sessizlik. Gözlerini örten bağı araladı, çıkarıp bıraktı yanındaki mermer masaya. Burası bildiği taht salonuydu. Yıllarca kararlar verip planlarını gerçekleştirdiği. Kimseler yoktu etrafta. Demek oyuncu eğlence salonuna dönmüştü. Geleceği nereye saklanmış olabilirdi ki? Gizlice gülümseyerek çıktı salondan, ama yine de yolda nöbetçilerden birine sıkıca tembih etti; sakın, kimse taht salonuna girmeyecekti. Hiçkimse.

Eğlence salonu bıraktığı gibi, kalabalıktı. Çeşitli oyunlar, danslar, içki içenlerle renkli buruşuk bir uğultu sürüklenip duruyordu yüksek taş tavanlarda. Yavaşça eğlenceye kattı kendini tekrardan. Vezirinin "Nereye götürdü kralım sizi, oyuncu gözlerinizi kapatıp" sorusuna kadehini dudaklarına götürürken eskimiş bir gülümsemeyle cevap verdi. Ertesi sabah uyanır uyanmaz taht salonuna attı kendini, her tarafı iyice aradı. Yeni hiçbirşey bulamadı; değişik ya

da eski; geleceğini belirten. Oyuncuyu arattı; bulamadılar. Tüm gezgin tiyatrocular sabahın erken saatlerinde bilinmeyen bir yöne doğru yola koyulmuşlardı. Üstelemedi, kendisi bulmalıydı. Günlerce her tarafını aradı salonun. Artık sadece onun görebildiği ağır demir şamdanlar, kocaman ipten örülü duvar halıları, ağır ahşap yağlıboya tablolar, mermer büstler arasında dolanıp duruyordu salonda. Sonra bir gün ülkenin tek büyücüsüne gitti. Olayı anlattı, yağmurda eski bir kulübenin önündeki taşlıkta. Büyücü anlatırken susuturdu kralı. "Bana o üç sözcüğü şimdi verme, ben gelip gelip senden alacağım. Şimdi git ve bekle." dedi.

Günler sonra büyücünün geldiğini söylediler krala. Beraber taht salonuna gittiler. Yalnızdılar. Büyücü taşıdığı deri torbadan inanılmaz güzellikte bir maskeyi çıkardı. Dün gece bitirdim bunu" dedi krala; yüzüne takarken ve ilave etti: Şimdi ver o üç kelimeyi bana. "Kral söyledi. Büyücü yavaş adımlarla dolaştı salonu; sonra maskesini çıkarıp geniş kırmızı taşlardan yapılmış şöminede yaktı. Maske erguvan rengi dumanlar çıkararak küle dönüştü sonunda. Büyücü kapıya doğru giderken "Kimsenin bilmediği üç kelimenle kimsenin görmediği maskemi değiştirdim" dedi. "Peki, yanıt..." diye seslendi kral. Tam kapıda büyücü parmağını uzatıp işaret etti ve sonsuz yorgun bir tebessümle çıktı salondan. Kral

*Bu metin, Ayvacık-Sazlı Köyü'nde, Ağustos 1993'de yapılan kazılarda bulunan kil tabletlerden alınmıştır.

gösterilen yere yaklaştı. Evet, beyaz damarlı açık sarı saydam mermer masanın köşesinde çıkardığı gibi duruyordu gözlerini bağlayan kumaş. Dokundu ve açtı. Büyük bir eşarp kaydı parmaklarının arasından: kömür siyahı ipek kadife büyük bir mendil. Üzerinde leylak rengi ince çizgilerle çizik çizik. Işıқта kıpırdıyordu avucunda... Gece, krala gereken bilgi geldi: O kumaş dünyada sadece ülkenin kuzeyinde küçük bir gölün kıyısında bulunan kasabada dokunuyordu. Şarapları, tiyatrocuları ve kumaşlarıyla ünlü. Müneccimlerde kumaşın üzerinde ki çizgilerin bir yazı olduğunu anlayıp, sözcüleri çözdüler. Yarım kalmış gibi bir şiirdi, yazılanlar:

"birbirlerini tanımadıklarını anlayacak kadar--bakışıp geçtiler kumsalda -kalabalıkta—o'ysa"

Kral ertesi sabah hemen yola koyulur. Ağaçlarının sınıksız etraflarını örttüğü beş büyük gölden geçer yolu. Yemyeşil göller adlarını kendilerini saran ağaçlardan alıyorlarmış; Manolya, Atkestanesi, Çınar, Akasya, ve Salkımsöğüt Gölü. Kral bir ay süren yolculuğun son molasını adak kulesinde verir. Bu adak kulesi çok geniş bembeyaz bir ormanın bitimde yer alıyordu. Gelinlik Ormanı. Tüm yeryüzünün kullanılmış gelinlikleri bu ormanın dallarına takılırmış. Sayısız kumaş parçaları; dantel, kupür, ipek, tül... evet, ilk görenleri her zaman şaşkırtan bembeyaz bir ormanmış burası. "Kar yağmış herhalde" hissi uyandırıyormuş bakanlarda. Yılın her günü bembeyaz bir orman. Dinlenmeden sonra yoluna devam etmiş, Kral. Ve karşısına en nihayet aradığı köy çıkar, küçük bir gölün kıyısında yer alan. Köye vardığında soluk renkleri ile akşam üzeri olmaktadır. Kalabalığında kumsalın o'nu görür ve bakışlırlar. Tam o sırada köyün başkam

yaklaşır ve der ki. "Üç basamaklı zorlu sınavı geçmen gerek". "Peki," der kral. Birincisi der yaşlı adam: "Alacahöyük'te kayalarda sonsuza kadar yaşayacak bir akrobat grubu var. İşte onların içinde kılıç yutan Hititli akrobatın yanında hiçbir yere dayalı olmayan bir merdiveni çıkan bir canbaz var. Söyle, o merdiven kaç basamaklı?" Kral tereddüzsüz cevap verir. "19" Peki der bilge; "Çekiç sesleri geceye bölünürken ateşin yanında, Assoslu taş ustalarının hem ciddi hem önemsiz tek ortak özellikleri neydi? Kral fısıldarcasına yanıtlar. "Hem hiç konuşmamaları, hem de her taşa duygularından hızla taşınabilmeleri". Kısa bir aradan sonra kız konuşur bu kez. "Bak, benden hem daha güzel hemde daha akıllı kızkardeşim arkanda duruyor, istersen... ne bileyim ben..." Kral yere çevirir bakışlarını. "Hadi baksana diye üsteler kız" Solgun bir sesle "Son soruyu bekliyorum" der kral, ıslak kumlar arasında hızla değişen sınırdaki gezdirirken bakışlarını. Bir sessizlik olur, yaşlı bilgenin omuzunu sıvazladığını hisseder. "Bitti, geçtin." Peki ama son soru der kral telaşla. "Başını çevirseydin kaybedecektin" der bilge umulmadık neşeli bir sesle. Kralla kız işte böyle; eğer, boynu eşarplı yaşlı gezgin bir oyuncu görürseniz bilin ki o, güzel ve akıllı kızına iyi yürekli bir kral aramaktadır; yok eğer boynunda bir eşarpla genç, mutlu ve neşeli bir gezgin oyuncu görürseniz biliniz ki o eski bir kraldır.

BIBLIO-BIOGRAPHIE

melih başaran

*"ve 'Bilinç' denilen uçsuz bucaksız deniz anada
bir yolculuğa başlıyorum..."*

(I) Dünya seks ansiklopedisi, sağdan üçüncü rafta Zola, tren rayları ürkütmezin beni, bilardo salonları açılırken ben kendime ufak tatiller verişim, bütün sonbaharlarda bitkileri ters ekişim -kökleri dışarda pencereden resimlerini yapışım- kötü bahçenin sahibi Anton amca, martta kediler şubatta evimizin önünden anarşist ve anarşist olmayan masumların kaçışını- ilk kez insanları sahici ve koşarken görüyorum. Manıkyan'ın elindeki egzamayı bütün ermeniliğine yoruşum, Beyazıt tahviller kitapevinden elimize gerçek Moğol hükümdarının başka dilden hikâyatlarının verilışı, elimizi oramızdan çekmek için iğne batırılışı. Aşağıdaki mahallede Tefvik Fikret, Abdülhak Şinasi Hisar ve mefa ilün'lü konuşmalar üzerine tenbihlenişimiz. Ablamın manastır yerine günahkarlığını iş bulma mülakatlarına ve bozuk türkçeli edebiyata verişi. 'Kahbe Felek' şarkısını ilk işitişim, gündüz başlayan sinemalardan gece çıkışım ve karşı-yaşam, ölüm korkusu. Bunun da iki çeşit korkuya yol açması; geç kalma ve cezalandırılma. Ve bir mayıs günü o bütün çocukluğun deli-fişeginin patlaması.

İki adım geri: (Pinokyo): bağımlılık sorunu, sevgi, bir vücuda sahip olma, diğerlerinden farklı olma söylencesinin oynak eklemeleri olan bu tahta çocukla (onun dolayımıyla) ortaya çıkması, manifaktür babanın sevecenliği (yerine koyma), el işlemleri ve onun bütün çağrışımlarına ilgi, babanın yerinegeçme.

Arayışlar ve güvensizliklere karşı görünüşte etkili bir çözüm; aksiyomlar, postulatlar ve Eukleides'in sınırlı çizim kuralları, Pithagoras'ı tanımadan kendi gerekliliğinde pithagorası olma:

Bir espiriyi yaşamak zorunda oluşum; bakkal defterlerinden tutunabilecek doğrulara ulaşmaya çalışma... Kağıdın varlığı ve benim maddi varlığım bir ve aynı gereklilik içinde -ben yanlış eğitilirken ve rastlantısal ve bir- başınalığımla yönelirken bu

rastlanüsül ve ben olan kağıt benim gerekliliğimin bir parçası-

Sonuç: babam bakkaldı. Bir işlev, bir kazanılmış alan (uzam) ve süre olarak defter yeni işlevinde (ki bu aynı zamanda eski işlevdendir) başarısız. Tek tek kişilerin bakkal borçlarından oluşan bu defter (açıklık) gerekliydi. Ancak onun pisagorcu kullanımı- ki pisagorcular hep iktidar olmak istemişlerdir- gerçekleştirilememiş bir boşluk alanı olarak çıktı.

FELSEFE HERZAMAN ÜSTÜ ÖRTÜLÜ SİYASADIR ve yine el işlemine dönüşüm...

(II) Bachelard'dan bir tümce: "Elektrik lambasında cam ampulün varlığı hava akımını önlemek için değil hava boşluğunun sağlanması içindir." (1) Yarattığı bütün anlamlarla böyle bir tümceyle daha önceden karşılaşmış olsaydım, bu benim için ilk kez aynada yüzümü görmek gibi birşey olacaktı(I). İşte bu yüzden, kendini aynı zamanda bir ampul markası da yapmış olan saygıdeğer Edison'un başarısından çok başarısızlıkları, Gine'lerin o sevimli ihmalkârlıkları ve aletlerdeki nice eklemleme 'hata'ları benim ilgimi çeker. Bachelard, bunu düzeltiyor. Tahtadan çocuk birden can kazanıyor, belki sonuna kadar gidemeyeceği sonsuz bir akış içine giriyor-buna sonradan bir paradigma çarpıtılmalı bir şekilde "kendini kabul ettirme" deyip sıyrılacaktır işin içinden- *Geçici bir sonuca varma-....'madem ki',... 'madem ki',.. bundan dolayı', bu sebeplerden, aletlerimiz hatalıdır. Çevre insana karşıdır -bunla çok sıkı bağlantılı olarak- insan insana karşıdır.*

Burdan vardığım sonucun mantıksal desteklerden yoksun olduğu anlamı çıkarılmamalıdır Bunun nedeni nedenlerin o gün bütünlüklü olarak dizilemediği, ancak çok içten, ayrışmamış bir nedenler yumağının içrek bir şekilde yaşanmışlığıdır-aynanın yokluğu-

(Aynanın olmadığı devirlerde insanların çok daha başka olduklarını düşünürdüm; kendileriyle hiç dıştan karşı karşıya gelemedikleri için kendi üzerine bilgilerim doğrudan karşılarındaki tek tek bireylerden alacaklarını ve ilişkilerinin de bu yüzden bugünkünden çok farklı olacağını sezinler gibi olurdum.)

Bunlar yaptığım işi daha çok içrek felsefelerle yaklaşıyor, gereklilikler belki mantıksal dizgeden yoksun ama farketmeden dışsal ve çok siyasal -bireysel olduğu halde- alanlardan muştulanıyor olsa bile kendimi yine koca hantal metafizik kağnımı çekerken buluyorum. İstemeyerek de olsa kendimin simyacılarla aynı kaderi paylaştığına inanmaya başlıyorum.

El işlemi, benim deney alanım annemin altın yüzüklerini karartmaktan başka bir işe yaramıyor gib geliyor bana. Bu neden siyasal olsun? İnsan insana karşıdır düşüncesine bu başarısızlıklarla örülü karanlık uğraştan nasıl varabiliyorum? Eylemin içeriği en temel istemi, en içrek, en dolaysız yerden geldiği için o karanlıklara bürünse bile kendinden başka birşeyin nedeni olarak ortaya çıkıyor. Bir yüceltme mi? -yani şu Freudcu anlamda *sublimation*- Sıradanlaşmış anlamında böyle bir yargıya varmak hiçbirşeyi açıklamaz. Tüm bu dıştan muştulanma kavramı açısından biblio-biographie'yi yeniden okumak gerekir. Peki, nedir bu kavram- Bunu yine başka sorular içinde göreceğiz.

-İNSAN HERZAMAN KANILARININ HESABINI VEREMEZ-

(III) Lenin, çağımızda bütün idealist filozofların kendilerini birkaç kez madde'nin çürütülmesi girişiminde bulunmaya zorunlu hissettiklerini, sırf bunun bile onların madde kategorisi olmadan hiç birşey yapamadıklarını gösterdiğini yazmıştı. Cesaretle yazılmış (bu cesaretin ölçütlerini de biliyoruz- Hume'cularla, Kant'çıların safsataları ile bizim aramıza kesin ve silinmez bir sınır çekecek kadar-) bu sözleri destekleyeceğiz ancak kendi durumumuzu da neyin aydınlatacağını soracağız:

Bir simyacı madde ile uğraşırken maddeyi nasıl çürütmüş oluyor? Ve madde orda ve çürütülürken gerçekte nasıl *belirtiyor!*

İşte aynası olmayan simyacının uğraşının nesnesi olan ve bütün bulguların görüngübilimini oluşturan şeyi kendi çok katlı aynamıza düşürmeye çalışacağız.

Bir bakkal defterinin 'açıklığı'nda başgösteren pidagorculuğu gördük Geçicilik (günlük hesaplar) içinde genelgeçer olanın saplantılı arayışı doğuyor

(günlük yaşamın, maddenin ve babanın reddi) ve bu elde edilen açıklığın korunması (yani felsefede silahlanma) anlamına geldiğinden çürütülen madde savunulan şeyin kendisi haline geliveriyor.

Ah renkli şeylerin kimyası ve (Pisagorculuktan doğru gidersek) dokunulabilen şeylerin fiziği, hatta bazen doğrudan pisagorculuğun görmesinin dinamiği, optiği ve dışardan muştum; politik termodinamiğim...

Simya için düşünürsek; bu tutuşma, karma, toz haline getirme eritme kimyasının dışardan muştusu ekonomik özerkliği, ittirilmiş bir kurumlar yoksanmasının tutku haline gelmiş şekliydi simya. Altını bulacak ve o bilinen bütün çıkmazların içinden yol'a ulaşacaktır. Simyacının yaptığı işte bu kendini ittirilmiş çıkmaz yollara sokmuş olan maddenin bir yoksanmasıydı.

politik termodinamik; çok yabancılaştırılmış bu yeni şekilde önce bu kavramın kor (çor) (2) halinin bir kesitini alırsak kader, kısmet ve Bay Hegel'in Napolyon'un ordularını 'tarih geçiyor' diye selamlamasına kadar çok renkli bir yelpazesini elde ederiz. Tözün bu yeni şekilde fizikçiler adına kalabalıklardan özür dileme mi; yoksa kalabalıklar adına fizikçilerden özür dileme mi durumunda kalacağımız açıklığa kavuşturulmalıdır. Biz o cesaretimizi kullanarak aletlerin insana karşı olmasını bu kavramın içersinde anlayabileceğimizi geçici olarak öne sürüyoruz. Ve bu işi kimseden özür dileme zorunda kalmadan yapabilmek için umutlu olduğumuz söylediğimizde nereden muştı aldığımızı da soracağız.

Hatalı üretimler mezarlığında dolaşırken termodinamik bile soğukkanlılığını kaybedip şiddetle ya da hıçkırıklarla bir tepkide bulunabilir...

-SİMYA'YA ANARŞİZM'E VE KARŞI BİLİMSELÇİLİĞE KARŞI OLDUĞUMUZ HALDE, BUNLARI ANLAMAYA ÇALIŞIYORUZ-

(IV) 'Farklı' ve 'biricikliği' içinde eklemler çocuğun ben-merkezciliğinin oluşumu; paranoia, schizo... ve vicdan:

göz: dışardan izleyen, duvar aşırı, ben'in çevresinde, ve hesap soran haber taşıyan kuşların... Berkeleyci öznelciliğin o günkü insanların günlük hezeyanlarından olması; Berkeley bir sarılık hastasının bizim kırmızı gördüğümüz bir kumaşı sarı olarak göreceğini söyleyerek nesnelere varlığının bizim bilincimizde olduğu şeklindeki felsefesini bile hastalıkla temellendirmeye kalkmıştı. Şimdi biz de aynı şekilde Berkeley'i de içine alan büyük bir sayrılar ordusunun bu felsefeyi çok iyi bir şekilde temellendirdiğini söyleyeceğiz. El işleminden elini eteğini çekmiş saygıdeğer

kişilerden, eldeğmemiş kızlardan ya da yeniyetme çocuklardan oluşan bu ordu ne zaman kendini düşünmeye zorlasa aynı şeyi düşünmüş.

Felsefe'yi değil ama sayrılığını temellendiren şeylerden uzaklaşmadan Kartezyen şüphecilige bakalım: burda Descartes da geometrinin ulaştığı belitsel düşünmeyi felsefede aramaktadır. Bir çeşit önceki sayrılığın kendi bilincine varıp tutnacak bir dal aramasıdır bu.

bir hezeyan: benden gizlenen ve yasak büyük bir dünya parçası olduğuna göre okul'un, aile'nin ve bütün başıma gelenlerin sahici olduğundan şüphelenebilirim. Bunlar benim ne kadar çok bildiğimi bana tehlikesizce sorma çabalarından başka birşey olmayabilir. O halde varlığım yalnız ve yalnız bu düşünme üzerine oturtulabilir. Sokağın, devletin ve dinin benden ayrı bir varlık gibi görünmesini ancak bundan sonra anlamaya çalışabilirim.

ve bir belitle barışa sığınıyor:

COGITO ERGO SUM

O eski Spinozacı düş, ahlak'ın geometrik ilkelere göre düzenlenebileceği düşü işte bu şekli almıştır. Büyük deliliğimizin hem nedeni hem sonucu haline gelen bu düşün tarihi yenilgilerle doludur. Çünkü deliliğimizle karşılaştırdınca geometri her zaman zavallı kalmıştır. O halde yine organon'un (alet) bizi yol'da (methodos) bırakması söz konusu-

Eklemlerini belli bir düzen içinde biraraya getiren, onu diğerlerinden ayrılığı içinde o yapıp bir vicdan'a sahip kılan bu göz, aynı zamanda kendi varlığını kendisine veren, dünyayı gördüğü şey yapan kendi göz'ü haline gelir.

Bu göz'ün 'bütün evrenin geometrik ilkeleriyle' çizilip kendi bedeninin eklemlerinin geometrisini kurduğunu da düşününce bu göz'ün artık herşeyi 'ahlak'lı olarak görmeye, dahası eylemeye başlayacağım da iddia edebiliriz artık (!)

-KİTAB'IN (biblion) ve TEKİL YAŞAM'IN (bios) DELİLİĞİN YOKSANMASININ OLUŞTURDUĞU AHLAK'I DA BİR HEZEYANDAN İBARETTİR-

(V) Kant Baba ve Locke'cu babalarımız nasıl davranmamız gerektiğinin ilkelerini uygulayanım ilkelerinden o kadar ayırdılar ki; pratikte bizi ahlak hezeyanlarımızın kiplerinin doğrudan bu yarırcı kılışallık içinde muştulanacağı, teoride ise bizi daha büyük deliliklere yollayacak başka dünyalardan muştulara inanmaya zorladılar. İşte yaptıklarıyla inandıkları böylesine ayrılmaya başlamasıyla ki onlara olan güvenlerimizi de yitirdik.

(O cuma beni camideki yerimde bulamıyorlar.

Dükkana soruyorlar, sırtık oğlanlara ve tütüncü dükkanlarına... 'Hileli ya da hilesiz safir ediliyorum ve bilinç denilen uçsuz bucaksız deniz anada bir yolculuğa başlıyorum.)

İnsanın, çevresinde olup biten birçok şeyin gerçekte hezeyanlardan olduğunu görüp de bunları tersinden okumaya girişmesi, yani kaymağa doğru yolculuğa başlaması da bir çeşit geometriyi gereksinir:

Önce sisler içinde yüzler silinir. Yüz ifadeleri, uzam ortadan kalkar. Sonra söylenen sözler havada asılı kalır. Böyle bir geometrinin ilk ilkeleri için bir açıklık, boş kağıt elde ederiz. Sonra bir kadın kya da erkek kahkahası duyulur. İlk ayrımsadığın sesin cinsiyetidir. Sonra bağlamın nasıl yılan gibi geometrimizin gözünden kaçarak çoktan çöreklediği farkedilir. Geometri biraz geç kalarak hemen bağlamı oyup çıkarır. Ancak kahkaha bitmeden bunun diğer oyup çıkarılmış parçalarla karşılaştırılması yapılmalıdır. İşte o anda o erkek veya kadın sesinin ilk çıkırıkları duyulur. Ses kendine döner. Eliyle dilini tutar. Geometri ona bir yüz ifadesi ve uzamıyla bir göz verir. Ve deliliğinde yolunu bulamılsesi için onun için hazırladığı taslak halindeki tomarları....

-KÜBERNETES (yani Eski Yunanca'da GEMİ YÖNETME SANATI), OLUMLU ANLAMDA BİR "POLİTİK TERMODİNAMİK" OLARAK ANLAŞILMALIDIR-

Notlar:

(1) Gaston Bachelard; Rationalisme¹ Bölüm VI, s.107

(2) Sokrates, 'lingua'nın karşısına koyar. "Asıl anlam," "içsöz" anlamındadır.

HAYALET GEMİ

Aylık Dergi
Sayı 15 Aralık 1993
20000 TL KDV Dahil

Sahibi

ALCHEMY
Pazarlama İletişimi ve Danışmanlık Limited
Şirketi adına
Atilla ÖZTÜRK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Sedef ERKMAN

Yazı Kurulu

Sedef ERKMAN Murat GÜLSOY
Nazlı ÖKTEN
Pınar TÜREN Halide VELİOĞLU

Katkıda Bulunanlar

Ata AKIN Zeynep AKTÜRE
Melih BAŞARAN Coşan BORA
Çiğdem ÇALKILIÇ Murat ERKMAN
Oğuz HAŞLAKOĞLU Bayram KETENCİ
Ergun KOCABIYIK Yasemin SARIKAYA
Orhan SELİM Tarık SİPAHİ Esra ZEYNEP

Kapak Tasannu

Yalçın KARACA

Reklam ve Halkla İlişkiler Sorumlusu

Kaan YAZICIOĞLU

Yazışma Adresi

Hayalet Gemi
Alchemy Pazarlama İletişimi ve
Danışmanlık Limited Şirketi
Ayazmaderesi cad. Yener ap. 19/9
80260 Gayrettepe İSTANBUL

Tel (212) 288 97 15 Faks (212) 266 84 26

**Eğer *Hayalet Gemi* ile
ilişki kurmak
istiyorsanız...**

**Herhangi bir evin loş
odalarından birinde
gözlerinizi kapatın.
Ve karanlıkta bir koltuğa
kendinizi bırakıp,
geçmiş ve geleceği
ve**

**en önemlisi bugünü
düşünüp sorular sorun.**

**Sonra
yaklaşmakta olan
Hayalet Gemi 'yi
düşleyin.**

**Ya da
bize yazın.**

mephisto

"bilmek lanetlenmektir"

compact dişe • kaset • kitap • dergiler • yabancı yayınlar
(mimari edebiyat felsefe) • poster çeşitleri • çay salonu •
meyve çayları • ev kekleri kurabiyeler • tüm kahve çeşitleri
• kaliteli ve temiz • compact dişe • kaset • kitap • dergiler
• yabancı yayınlar (mimari edebiyat felsefe) • poster
çeşitleri • çay salonu • meyve çayları • ev kekleri
kurabiyeler • tüm kahve çeşitleri • kaliteli ve temiz •
compact dişe • kaset • kitap • dergiler • yabancı yayınlar
(mimari edebiyat felsefe) • poster çeşitleri • çay salonu •
meyve çayları • ev kekleri kurabiyeler • tüm kahve çeşitleri
• kaliteli ve temiz • compact dişe • kaset • kitap • dergiler
• yabancı yayınlar (mimari edebiyat felsefe) • poster

İstiklâl cad. No 173 Beyoğlu İstanbul

Tel 293 19 09